

HEBREOS

Ati pũurore ca owaricũra “Cũ, ca wãme cõtigu hebreos're owa cojoupi” ïiriquerũra, jĩcũ peera añu majiticãma.

Ate queti Hebreos're cũ ca owarica pũuroa, cũja ca tii niipere Æmũreco Pacũ cũ ca doti cũurique ca ïirore biro Jesucristo, bojoca ñañarije cũja ca tii niirijere ametũenegũ cũ majuropeera cũ ca bii yairiquere wede. Judíos, Jesucristore ca tũo nũnũjeericarã ñañaro cũjare ca biiro tĩrũmũrũ cũja ca tii jũo doorique peere cũja ca tii nũnũjee tua waarũgaro cũjare wede majiogũ Æmũreco Pacũ Macũ Jesucristora Æmũreco Pacũ cũ ca bojoca cuti niirijere cũ ca bii bau niirique pee ca nii majuropeerije ca niirijere cũjare wedegũ cũ ca owarique nii (1.1-4). Jesús, Æmũreco Pacũ Macũ niiri cũre queti wede bojari maja ángeles ametũenero do biro ca tiya manigũ niicã pacagũ ñucã, cũ yaarã, bojocare biigũ nii jeeña ea, cũ ca biiriquere wede (1.5—2.18).

Ati pũurore ca owaricũa, Jesús're, to biri cũ ca tii niiriquere, wede nũnũa waagũ Paia Ærũ ca nii majuropegũ niimi cũre ïimi (2.17). Ano cũ ca ïiri wãme, Nuevo Testamento cũja ca owarica pũuroripũre jĩcã pũuro peerena to biri wãme cũre ïi wãmeo tiiti Jesús're.

Tĩrũmũrũ cũja ca tii jũo doorique, nea poo juu buerique, waibũcũrã jĩari cũja ca tiicojo nũcũ bũorique, díamacũra añurije peti niiticãupa. To biri Æmũreco Pacũ wãma cuu macũ paia rũrũ, Leví puna macãrã paia cũja ca biirore biro ca biigũ méere, Melquisedec're biro ca biigũ peere beje amimi. Jesús pea, tĩrũmũrũ macãrã paia cũja ca tiirucuricarore biro waibũcũrã díprure Æmũreco Pacũre tiicojo nũcũ bũotigũra cũ majuropeera mani ca ñañarije wapare bii yai bojari, niipetirãpũra Æmũreco Pacũ rũtore mani ca ea majiro tiimi (3.1—10.39), ïi wedemi.

Ñañaro mani ca tii yaio eco booriquere díamacũ tũo nũcũ bũorique jũori wado bũarique ca niiro macã, tĩrũmũrũ macãrã judíos díamacũ cũja ca tũo nũcũ bũorije jũori cũja ca ametũene ecoriquere wedemi (cap. 11). Ñucã ñañaro tamuo, ñañaro cũja ca tiirũga cote pacaro, Jesucristopũre yeri jãñari to birora tũgoeña bayicõa niiriquere cũjare wede majio, paũ wãmeri cũjare wede majio, añu dotirique mena, ïi yapano eami (caps. 12—13).

Hebreos're queti owa cojorica pũuro

Umũreco Pacu cũ Macũ menapũ wedeupi

1 ¹Tĩramũpũre mani ñicũ jãare pau tiiri, ñucã bojorica wãmeri wado, cũ yee quetire wede jũgueri maja mena wedeupi Umũreco Pacu. ²Ati rumũri ca tũjari rumũripũra, cũ Macũ mena manire wedeupi. Cũrena niipetirije ca cũo nunũjeepũ cũre cũu, ñucã cũ juorira ati umũrecore jeeño, tiĩupi Umũreco Pacu. ³Cũra niimi Umũreco Pacu do biro ca tiiya manigũ cũ ca niirijere ca boe bate niigũ, Umũreco Pacu cũ ca baurijera nii, cũ ca wede tutuarije menara niipetirijere tuu ñee, ca tiigũ. Mani ca ñañarije wapare coe yapanori jiro,^a Umũreco Pacu cũ ca duwiri tabe díamacũ nuña pee duwi eaupi umũreco tutipũre. ⁴O biro biiri, Umũreco Pacu pũto macãrã ametũenero ca niigũ nii ea, ñucã cũja ametũenero ca nii majuropeeri wãme ca cũogũ nii eaupi.

Jesucristo, Umũreco Pacu pũto macãrã ametũenero ca niigũ

⁵Umũreco Pacu jĩcãti uno peera jĩcũ cũ pũto macũ uno peerena:

“Mũ, yũ macũ mũ nii. Mecũra mũre yũ macũ jãa,”^b cũre iitiupi. Ñucã jĩcũ uno peerena: “Yũ cũ pacu yũ niirucu. Cũ pea yũ macũ niirucumi,” iitiupi cũ pũto macãrãre.^c

⁶Cũ Macũ jĩcũra ca niigũ ca nii majuropeegũre ati yerapũ cũre tiicojo cojogu, o biro iĩupi Umũreco Pacu:

“Niipetirã Umũreco Pacu pũto macãrã cũre cũja ñi nũcũ buojato.”^d

⁷Cũre queti wede bojari maja peera, o biro iimi Umũreco Pacu: “Cũre ca queti wede bojarãra winore biro cũja ca niiro cũjare tiimi.

Ñucã cũre pade bojari majara pecamere biro cũja ca niiro cũjare tiimi.”^e

⁸Cũ Macũ peera o biro pee iĩupi:

“Mũ, Umũreco Pacu, mũ ca doti niirije peti nũcãtirucu, mũ ca doti niirijea ca niimore biro wado tiirique nii.

⁹Añurijere mai, ñañarije peera juna, mũ biiwũ.

To biri Umũreco Pacu mũ Umũreco Pacu, mũre beje amiri, mũ mena macãrã^f ametũenero ujea niiriquere mũre tiicojupi.”^g

¹⁰Ñucã o biro iĩ:

^a 1.3 2P 1.17. ^b 1.5a Sal 2.7. ^c 1.5b 2S 7.14; 1Cr 17.13. ^d 1.6 Dt 32.43.

^e 1.7 Sal 104.4. ^f 1.9 Ángeles. He 1.6-7. ^g 1.9 Sal 45.6-7.

“Мн, ‘Wioгн,’ jĭcĭtopure
mura ati yepare мн tiipа.
Ўмureco quejeroa, мнра мн
ca tiiriquera nii.

¹¹ Мн ca jeeñorique niipetirije
yai нсĭ peticoarucu.

Tee niipetirije, jutiro ca boa
ннна waarore biro peticĭ
ннна waarucu.

To biro to ca biimijata cĭare,
мн pea to birora мн niicĭa
nii.

¹² Jutirore tuupe queno
cĭuricarore biro teere мн
tiirucu; apewe wĭma cĭ ca
juti wajoarore biro teere мн
wajoarucu.

Мн pea cĭra мн niicĭa
nii. Мн ca cati niirije peti
нсĭtirucu,” ĭiupi Ўмureco
Pacн cĭ Macĭre.^h

¹³ Ўмureco Pacнa, jĭcĭti ъно
peera jĭcĭ cĭ рто macĭ ъно
peerena:

“Ано ун дĭamacĭ нна peeⁱ
duwiya,
мн waparĭre cĭja ca doca
cĭmuro ун ca tiiorн,”
ĭitiupi.^j

¹⁴ Cĭ рто macĭrĭ niipetirĭ ca
bautirĭ niima, Ўмureco Pacнre
pade bojari maja ametuariquere
ca сно eaparĭre tii nemo dotign
cĭ ca tiicojorĭ.

Ametuarique quetire ca acoboticĭpe nii

2 ¹ Ate juori, cĭ yee queti
mani ca tuoriquere
añuro ca tuo ннnjeeparĭ

mani nii, apewe peere mani
ca tuo ннnjeetipere biro
ĭirĭ. ² Tĭrнmнpure Ўмureco
Pacн, cĭre queti wede bojari
maja mena doti cĭurique cĭ
ca tiicojorique dĭamacĭra ca
niirije nii, ametuene нсĭ,
ñañarĭjere tii, ca tiiricarĭre ca
niirore birora ñañaro cĭjare ca
tiirique to ca niijata, ³ to docare
mania Jesucristo manire cĭ ca
ametuene bojariquere mani
ca tuo ннnje yeriĭacĭjata,
ĭdo biro pee biicĭri mani duti
majirĭti? Jesucristo majuropeera
mee cĭ ca ametuenepe quetire
ca nii juori tabepĭra wede
juopi. Jiro aperĭ, cĭre ca
tuoricarĭ pee teere manire wede
queno nemoupa. ⁴ Ñucĭ Ўмureco
Pacн pea teere, “Dĭamacĭra nii”
ĭign, paн wĭmeri ca ĭa ñaaña
manirĭje tii bau nii ĭnoui, Añuri
Yeri juori, cĭ ca boorore biro
bojorica wĭmeri wado mani ca
tii majipere cĭ ca tiicojorique
mena.

Jesucristo cĭ yaarĭre biro ca niign

⁵ Ўмureco Pacнa cĭ рто
macĭrĭre, ano jiro ca niipa yepa
mani ca wede niiri yepare ca
doti niiparĭ cĭja ca niiro tiitiupi.
⁶ Jĭcĭ tabe Ўмureco Pacн yee
quetire owa tuurica pĭuropĭre,
jĭcĭ o biro ĭiupi:

“ĭNirua ъно cĭja niiti bojoca
pea, to cĭro cĭjare cĭ
тугоeñajato ĭirĭ? ĭNirua cĭja

^h 1.12 Salmo 102.25-27. ⁱ 1.13 Cĭ macĭ ca nii majuropeegn. ^j 1.13 Sal 110.1.

niiti bojoca pea, cǔjare mǔ
ca ĩa cote niijata?

⁷ Ména jǐcǎ cuu Ƴmǔreco Pacǔ
pǔto macǎrǎ đǔaroacǎ ca
niigǔ cǔ ca niiro mǔ tiupa.

To biro cǔre tii pacagǔ, ca
nii majuropeegǔ, ĩi nǔcǔ
bǔoricǔ, cǔ ca niiro mǔ
tiupa.

⁸ Niipetirije mǔ ca tiiriquere ca
doti niirǎ cǔja ca niiro mǔ
tiupa,” ĩiupi.^k

O biro tiiri, niipetirije ca doti
niirǎ cǔjare cǔuri, jǐcǎ wǎme
peerena cǔjare ca doti ecotirije
ca niiro tiitiupi Ƴmǔreco Pacǔ.
To biro cǔ ca tiirique to ca nii
pacaro, mani pea niipetirije
cǔja ca dotirore biro to ca tii
nǔnǔjeero mani ĩati ména.

⁹To biro ca biimijata cǎare
Jesús're, Ƴmǔreco Pacǔ jǐcǎ cuu
cǔre queti wede bojari maja
đǔaroacǎ ca niigǔ cǔ ca niiro
cǔ ca tiiricǔre, ñañaro tamǔo
cǔ ca bii yairique jǔori, ca nii
majuropeegǔ, ĩi nǔcǔ bǔoricǔ,
cǔ ca niirijere mani ĩa. O biro
biicǎri Ƴmǔreco Pacǔ cǔ ca añu
majuropeerije jǔori, ñañaro
tamǔo cǔ ca bii yairiquera
niipetirǎpǔra añuro cǔja ca niiro
cǔjare ca tiirije nii ea.

¹⁰Niipetirije, Ƴmǔreco Pacǔ
cǔ puna niipetirǎre ca añu
majuropeeri taberǔ cǔ mena
cǔja ca niiro ca boogǔ yee
wadora nii, ñucǎ cǔ jǔorira nii,
bii. To biri ñañaro cǔ ca bii
yairije jǔori, Jesucristo cǔjare

ca ametǔenerǔre añugǔ cǔ
ca niiro cǔ ca tiipera niipera.

¹¹Ca ñañarije manirǎ ca tiigǔ,
ñucǎ ca ñañarije manirǎ cǔ ca
tiiricarǎ cǎa, jǐcǔ punaarǎ niima.

To biri Ƴmǔreco Pacǔ Macǔa,
“Yǔ yaarǎ,” manire ĩi bobotimi,
¹²o biro ĩigǔ:

“Mǔ yee maquǔre, yǔ yaarǎre
yǔ wederucu.

Cǔja ca juu bue nea pooro
watoarǔ mǔre yǔ baja peo
nǔcǔ bǔorucu.”^l

¹³Ñucǎ o biro ĩimi:

“Yǔa, cǔpǔre yǔ tǔgoeña
yuerucu.”^m

O biro ĩi nemomi ñucǎ:

“Anora yǔ nii, Ƴmǔreco
Pacǔ, cǔ punaa yǔre cǔ ca
tiicojoricarǎ mena,”
ĩimi.ⁿ

¹⁴Jǐcǔ puna ca niirǎ, cǔja
pacǔre birora upǔ cǔti, đǐi cǔti,
cǔja ca biirore birora Jesús cǎa
manire birora upǔ cǔti, đǐi cǔti,
bii eaupi ati yeparǔre, cǔ ca
bii yairije mena ati yepare bii
yairiquere ca doti tutua niigǔ
ñañarije wioğǔ Satanás're ñañaro
cǔre tii yaio cǔarǔğǔ. ¹⁵To biro
tiiri, bii yairiquere uwima ĩirǎ,
mani ca catiri ģǔmǔri cǔrora,
mani ca tǔgoeña pai niimiriquere
ametǔene bojaupi. ¹⁶Añuro
petira Ƴmǔreco Pacǔ pǔto
macǎrǎre tii nemogǔ doogǔ méé
dooupi. Abraham pǎramerǎre tii
nemogǔ doogǔ dooupi. ¹⁷Teere
ĩima ĩigǔ, niipetirijepǔrena cǔ
yaarǎre birora biipui, Ƴmǔreco

^k 2.6-8 Sal 8.4-6. ^l 2.12 Sal 22.22. ^m 2.13a Is 8.17. ⁿ 2.13b Is 8.18.

Pacure pade boja niigu, paia
 ɸɸɸ nii eari cū paderiquere
 añuro tiicōa nii, ca boo paca
 ñagɸ nii, biicāri cū ca bii yairije
 mena bojoca ñañarije cūja ca tii
 niirijere ametuenerɸɸ. Ñucā cū
 ca bii yairije menara, bojoca cūja
 ca ñañarijere acobo bojarɸɸ,
¹⁸cū majuropeera ñañaro tamɸo,
 ñañarijere tii doti eco pacagɸ ca
 bii ametua nɸcāricɸ niiri, mecūri
 cāare ñañarije tiirɸgarique ca
 bii ea ecorāre, cūjare tii nemo
 majimi.

**Jesucristo, Moisés
 ametuenero ca niigu**

3 ¹To biri yɸ yaará, mɸja
 ca ñañarije manirā,
 ʁmɸreco Pacɸ cū ca jɸoricarā,
 Jesucristore, “ʁmɸreco Pacɸ cū
 ca tiicojoricɸ, Paia Wioɸɸ niimi,”
 ñi majiña, díamacū maní ca tɸo
 nɸcū bɸo nɸnɸjeegɸre. ²Jesús,
 ʁmɸreco Pacɸ cū ca dotiriquere
 cūre cū ca dotiricarore birora
 tiipɸi, Moisés, ʁmɸreco Pacɸ
 cū yaa pooga macārāre cū
 ca ña nɸnɸjee dotiro cū ca ña
 nɸnɸjeericarore birora. ³To biro
 ca biiricarā cūja ca nii pacaro,
 Jesús peera Moisés ametuenero
 ñi nɸcū bɸoricɸ cū ca niiro cūre
 tiipɸi, jīcū wii bɸari majɸ, cū
 ca quenorica wii ametuenero
 cū ca ñi nɸcū bɸo ecorore
 birora. ⁴Niipetiri wiijeripɸrena
 jīcū niicumɸ teere ca tiiricɸ.
 To biro ca biimijata cāare,
 ʁmɸreco Pacɸ pea ano ca niirije

niipetirijere ca tiiricɸ niimi.
⁵Moisés, pade bojari majɸre biro
 cū ca niirijera, cū ca dotiricarore
 birora ʁmɸreco Pacɸ yaa pooga
 macārā niipetirāre añuro ña
 nɸnɸjeeɸpi.^o Cū paderique pea
 jiroɸure ʁmɸreco Pacɸ cū ca
 wedepere bojocare cū ca wede
 majiorije niipɸa. ⁶Cristo pea
 ʁmɸreco Pacɸ Macū cū ca
 niirijera, ʁmɸreco Pacɸ yaa
 pooga macārā, manira mani
 ca niirijere añuro ña cotemi,
 ɸjea niirique mena mani ca
 yue niirijere to birora mani ca
 tɸgoeña bayicā nijata.

**ʁmɸreco Pacɸ yaará cūja
 ca yerijāa niipɸa tabe**

⁷To biri, Añuri Yeri o biro cū
 ca ñiire birora:
 “Mecūre, ʁmɸreco Pacɸ cū ca
 wederijere mɸja ca tɸojata,
⁸tīɸmɸɸ ca yucɸ maniri
 yerapɸ niirā yɸre tɸorɸgati,
 ñañaro yɸre bii ametuene
 nɸcā, ca biiricarāre biro
 biiticāña.
⁹Toorɸre mɸja ñicū jāa
 niiquīricarā cuarenta cūmari
 peti, yɸ ca tii niirijere ña nii
 pacarā, yɸre bii ametuene
 nɸcā niywa.
¹⁰To biri cūja mena ajiari, ‘Noo
 ca boorora mɸja tɸgoeña
 maa wijiacā, mɸjare yɸ
 ca boojārije peera mɸja
 majirɸgati,’ cūjare yɸ ñiɸw.
¹¹To biri cūja mena ajiama ñigɸ:
 Yee méé yɸ ñi.

^o 3.5 Nm 12.7.

‘Añuro m̄ja ca niipa yepare m̄jare yu tiicojorucu,’ yu ca ñirica yepare, di r̄m̄u ñno peera m̄ja eatirucu,” yu ñiw̄u.^p

¹²Yu yaarã, j̄ic̄u m̄ja mena mac̄u ñno peera, c̄u yerip̄u ñañarije wado t̄goeña, tuo n̄n̄jeeti biic̄ari, Ñm̄reco Pacu to birora ca catic̄o niiḡure c̄u ca camotatiro ca tiirijere tuo majiri niña. ¹³O biro pee tii niña: To c̄nacã r̄m̄ura m̄ja majuropeera, j̄ic̄u m̄ja mena mac̄u, ñañarije pee c̄ure ca bii buiyeero tuorugati remi ñima ñirã, Ñm̄reco Pacu wederiquere mec̄u m̄ja ca tuojarijere maji niirãra ameri wede majio niña. ¹⁴C̄ure tuo n̄n̄jee j̄ooḡara d̄íamac̄u mani ca tuo n̄c̄u b̄uo j̄uo dooricarore birora mani ca bii tutuac̄o nijata, Jesucristo mena ca niiparã mani niirucu, ¹⁵ano ca ñi yerijãa waarore birora:

“Mec̄ure, Ñm̄reco Pacu c̄u ca wederijere m̄ja ca tuojata, tuorugati, ca bii amet̄ene n̄c̄aric̄arãre biro biitic̄aña.”^q

¹⁶¿Noa c̄uja niipari, Ñm̄reco Pacu c̄u ca ñirijere tuo pacarã, c̄ure ca bii amet̄ene n̄c̄aric̄arã? ¿Niipetirãp̄ura Egipto ca niiric̄arãre Moisés c̄u ca jee wieneric̄arã méé to biro c̄uja biipari? ¹⁷¿Noa menare Ñm̄reco Pacu cuarenta c̄umari peti c̄u ajia niipari? ¿Ñañarije

tiima ñirã, ca yucu maniri yepar̄ura ca bii yairic̄arã mena méé c̄u ajiaupari? ¹⁸Ñucã, ¿noa peere yee méé yu ñi: “ ‘Añuro m̄ja ca niipa yepare m̄jare yu tiicojorucu,’ yu ca ñirica yepare m̄ja eatirucu,” c̄u ñiupari? C̄ure ca amet̄ene n̄c̄aric̄arãre to biro ñiupi. ¹⁹“Ñm̄reco Pacu c̄u c̄uja ca tuo n̄n̄jeetirique j̄uori, tii yepar̄ure ea waatiupa,” mani ñi maji.

4 ¹To biri Ñm̄reco Pacu yaa tabe yerijãarica taber̄u mani ca eapere, ména ca yue niirã niiri, bojoca catiri ca niiparã mani nii, m̄ja mena mac̄u j̄ic̄u ñno peera toor̄ure ca ea waa majitiḡu c̄u ca niitipere biro ñirã. ²Mani cãa, c̄ujare birora añurije quetire c̄uja ca wedero mani tuow̄u. C̄uja peera c̄uja ca tuorije wapa maniupa, tee añurije quetire c̄uja ca tuoriquere d̄íamac̄u c̄uja ca tuo n̄c̄u buotirije j̄uori. ³Mani, ca tuo n̄n̄jeeric̄arã pea, tii tabe yerijãa niirica taber̄ure mani earucu, Ñm̄reco Pacu o biro c̄u ca ñirica taber̄ure: ^rAjiama ñiḡu, o biro yu ñiw̄u:

“Yee méé yu ñi: ‘Añuro m̄ja ca niipa yepare m̄jare yu tiicojorucu,’ yu ca ñirica yepare m̄ja ea waatirucu,” c̄ujare c̄u ca ñirica tabere.

Biiḡura, Ñm̄reco Pacu ati yepare jeeñoḡura c̄u paderiquere yapanoc̄upi. ⁴Jicã taberi owa tuuriquer̄u

^p 3.11 Sal 95.7-11. ^q 3.15 Sal 95.7-8. ^r 4.3 Sal 95.11.

o biro ñi, ati umurecore cū ca tii yaponorica rumu jiro macã rumure:^s

“Jĩcã amo peti, ape amore puaa penituario ca niiri rumure cū paderiquere yerijãaupi Umureco Pacu.”

⁵Cũja ca owa tuurique o biro ñi ñucã:

“ ‘Añuro mũa ca niipa yepare mũjare yu tiicojorucu,’ yu ca ñirica yepare, di rumu uno peera mũa eatirucu.”

⁶To ca bii pacaro jĩcãrã, añuro yerijãa niirica tabepure^t ca eaparã dũjacãma ména. Tee añurije quetire ca tuo jũguericarã pea tuo nunjeetima ñĩrã, “Añuro mũa ca niipa yepare mũjare yu tiicojorucu,” cū ca ñirica yepare eatiupa. ⁷To biri Umureco Pacu pea, “Jĩcã rumu niirucu,” ñi nemoupi ñucã, “ati rumure”. To biri tírumuru David niiquĩricu o biro cū ca ñiquĩriqueru mena manire wede majiomi Umureco Pacu, David cū ca ñiquĩriqueru o biro mũjare yu ca ñijãrijere:

“Mecũre Umureco Pacu cū ca wederijere mũa ca tuojata, teere tuo nunjeeticã, biiticãña,” ñiupi.^u

⁸Mee Josuéra, israelitas're añuro yerijãarica tabepu cū ca juo eacoajata, “Jĩcã rumu niirucu yerijãarique mũa ca bũara rumu,” ñi nemotibojacupi Umureco Pacu. ⁹To biri añuri tabe, yerijãarica tabe Umureco

Pacu yaa pooga macãrã cũja ca niipa tabe niicã ména.

¹⁰Umureco Pacu puto ca ea waarã, Umureco Pacu cū paderiquere yapanori cū ca yerijãaricarore birora, cũja paderiquere yerijãarucuma cũja cãa. ¹¹To biri mani cãa tii tabe, yerijãarica tabepure ea waarugarã, bũaro bii bayi, tũgoeña tutua ca biiparã mani nii, jĩcũ uno peera ca tuo nunjeetiquĩricarã cũja ca biiricarore biro mani biire ñĩrã.

¹²Díamacũra Umureco Pacu wederiquea ca catirije, do biro ca tiya manirije niiro bii. Niipĩ no ca boori pĩ pua nuñarua joo yoorica pĩ ametuenero mani ca yeri jãña niirijepure, mani ca cati niirijepure, ñaajãa nucã peticoari, mani ca tũgoeñarijere, mani yeripu mani ca tiiruga tũgoeñarijere, ña beje cõoña peoticã. ¹³Umureco Pacu mani ca tii niirijere ca ña bejerpua, cū ca tiirique, cū ca ña eyotirije mani. Niipetirijerpua cū ca ñarije wado niicã.

Jesucristo Paia Wiogu ca nii majuropeegu

¹⁴Jesús, Umureco Pacu Macũ, umureco tutipurena ca ametuacã jãa waaricu, mani yuu Pai Ca Nii Majuropeegu niimi. To biri díamacũ mani ca tuo nucũ buorijere, ca ñirote biro ca tũgoeña bayicõa niiparã mani nii. ¹⁵Mani yuu Pai Ca

^s 4.4 Gn 2.2. ^t 4.6 Umureco Pacu cū ca bojoca cuti niiri tabe. ^u 4.7 Sal 95.7-8.

Nii Majuropeegu pea, mani ca tũgoeña bayitirijere ãa boo paca majimi. Cũ cãa, manire birora ñañaro tiirique cũre ca bii earo tamũoupi. Cũa tee peere jĩcãti ñno peera ñañarije ñnora tiitiupi. ¹⁶To biri “Jãare tii nemorucumi,” ñi tũgoeñari, Æmũreco Pacũ manire ca mai ãagũre mani jãico, manire boo paca ãari manire maima ñũgũ, tii nemorique mani ca boori tabe ñnore manire cũ ca tii nemopere biro ñĩrã.

5 ¹Paia wioğũ ca nii earã cõrora, bojoca, cũja watoa ca ñiĩgũre beje ami, bojoca yeere Æmũreco Pacũre ca jãii bojapũ, Æmũreco Pacũ yee cũja ca jee dica wooriguere Æmũreco Pacũre tiicojo, bojoca ñañarije cũja ca tii wapa tuariguere, waibũcũrã jĩari tiicojo ametũene boja, ca tiiparã cũja ca jõenerã ñiĩma. ²To biri pai majuropeera manire biro ca tũgoeña bayitigũ ñiĩri, Æmũreco Pacũ yeere ca majitirãre, ñañarije ca tii maa wĩjarãre boo paca ãa majimi. ³To biro ca biĩgũ ñiĩri ñañarije cũ ca tiirije wapare, ñucã bojoca yee wapa cãare, waibũcũrã jĩari joe mũene cojo majimi Æmũreco Pacũre, ñañaro cũja ca tiiriguere cũ acobo bojajato ñiĩgũ.

⁴Jĩcũ ñno peera cũ majuropeera, “Yũ, paia wioğũ yũ ñiĩrucu,” cũ ca ñĩrije jũori mée, paia wioğũ ñiĩmi. Æmũreco Pacũ, Aarón

ñiĩquĩricũre, paia wioğũ cũ ca ñiĩro cũ ca tiiricarore birora, paia wiorã ca ñiĩparãre bejeri, paia wiorã cũja ca ñiĩro tiĩmi Æmũreco Pacũ. ⁵To biri wãmera Jesucristo cãa, cũ majuropeera paia Wioğũ ca nii majuropeegu jãatiupi. Æmũreco Pacũ pee, to biro ca biĩgũ cũ ca ñiĩro cũre tiitiupi, o biro cũ ca ñiĩricũ cũ ca ñiĩro macã:

“Mũ, yũ macũ mũ nii.

Mecũra mũre yũ macũ jãa.”^v

⁶Ñucã ape tabepũ o biro ñi owarique nii:

“Mũa, pai to birora ca ñiĩcõa ñiĩgũ mũ ñiĩrucu, Melquisedec cũ ca biĩquĩricarore birora,” ñiĩupi.^w

⁷Jesucristo cũ ca bii yaipa upũ mena cũ ca cati ñiĩri rãmũrire, bii yairiguere ca ametũene majigũre tutuaro wederique mena, ñucã otirique mena, cũre jãii juu bueupi. Æmũreco Pacũ pea cũ ca ñiĩrore biro ca tii ñũñũjeegũ cũ ca ñiĩro macã, cũ ca juu buerijere tũoupi. ⁸Cũ Macũ nii pacagũ, ñañaro cũ ca tamũorige mena cũ ca ñiĩrore biro tii ñũñũjeeriguere majiupi. ⁹To biro bii, ca ñañarije manigũ nii eari, ñiĩpetirã cũre ca tũo ñũñũjeerãre to birora caticõa ñiĩriquerere ca tiicojogũ ñiĩ eaupi. ¹⁰Ñucã Æmũreco Pacũ pea Melquisedec're biro paia wioğũ cũ ca ñiĩro cũre tiitiupi.

^v 5.5 Sal 2.7. ^w 5.6 Sal 110.4.

**Díamacū tuo nuscū buo
yerijāarique ca uwiorije nii**

¹¹ Pacu nii biiorpua, ate maquēre wederugarique, to ca bii pacaro, yoari méé ca tuo ñee bayitirā mija ca niirije juori, do biro pee mija ñi wede majio majiña mani. ¹² Añurije quetire tĩrũmũpũra ca tuo juoricarā niiri, aperāre ca bue majioparā uoporũ mija niimi. To biro bii pacarā, Umureco Pacu yeere mujare cūja ca buerique mija ca tuo majipe uoporũrena, “O biro pee iirũgaro ñi Umureco Pacu wederique,” ñi wede majio nemoriquerũ mija boocā ñucā. Ca tutuatirā, baariquer ca baatirā, õpẽcõacā wado ca jinirāre bioporũ mija biicā yai waajapa. ¹³ Õpẽcõacā wado ca ũpũrā, ca ũpũrāacā, “Ate añurije nii, atea ñañarije nii,” ca ñi majitirāre biro niima. ¹⁴ Baarique ca bayirijerua, bucũrā, “Ate añurije nii, atea ñañarije nii,” ca ñi ña beje majirāpũ cūja ca baarije nii.

6 ¹ To biri, Cristo yee maquē mani ca tuo juorique wadore maji niitirāra, buaro jañuro ca bue tũgoeña maji nũnũa waparā mani nii. To biri ca nii majuropeerije mani ca maji juorique, ñañarijere tiima ñirā ca bii yaiparā mani ca niiro ca tiirijere, mani ca tũgoeña yeri wajoarique maquēre, Umureco Pacure díamacū tuo nuscū buorique maquēre, ² uwo coerique maquē bue

majoriquere, Umureco Pacu yaarāre amori mena cūjare ñia peori juu bue peoriquere, ca bii yairicarā cūja ca cati tuarije maquēre, to biri to birora ñañaro tamuo yairique maquē mani ca majirijerũrena, ca wedecõa niitiparā mani nii. ³ Atere mani tii nũnũa waarucu, Umureco Pacu cū ca boojata.

⁴ Jĩcāti Umureco Pacu yee quetire díamacū ca tuoricarā, Umureco Pacu cū ca tiicojorijere añuro ujea niirique mena ca jee uparicarā, Añuri Yeri mena ca nii ujea niimircarā, ⁵ añuro ujea niirique mena Umureco Pacu yee quetire ca jee uparicarā, ñucā jiorpũre ca niipe maquē ca doti tutua niirijere, ca majiricarā nii pacarā, ⁶ ñañarije tiirique peerena cūja ca tii amojodecā tua waajata, ñucā do biro pee tiicāri cūja ca tũgoeña yeri wajoaro tii majiña mani. Cūja majuropeera, Umureco Pacu Macũre puatipũ yucu tenipũ cũre paa pua tuu, niipetirā bojoca cūja ca ña cojoropũ cũre bui epe, cūja ca tiiricarore birora tiirā tiima ñucā.

⁷ Yepa, oco ca pearije cõrora tii yepare ca ñaacũmu earucurijere ca ũpũ jõene niiri yepa, tii yepare ca pade niirāre añurije cūjare to ca dica cũi bojajata, Umureco Pacure añuro tii eco. ⁸ To biro ca biimijata cāare pota yucu, wĩjõ, peca miji daari ca wii bojari yepa pea, wapa mani. Mee, Umureco Pacure ñañaro tii eco, jiro

pecame mena joe yaio eco, ca biipa yepa niiro bii. To biri wāmera ʘmureco Pacu yeere ca jee ʘparicarā añuri wāmere ca tii niirā añuro cūre tii eco, ñañarije peere ca tii amojode tua waarā ñañaro cūre tii eco, ca biiparāra niicāma.

**Mani ca tʘgoeña tutua
yue niiro ca tiirije**

⁹Yʘ yaarā, o biirije ʘi wede pacarā, “Añurije cūjare yue,” o biro pee ʘijata, “Cūja ca ametʘapere ca bʘaparā peti niima,” mʘjare jāa ʘi. ¹⁰ʘmureco Pacu añugʘ niimi, mʘja ca tiiriquere, Jesucristore ca tʘo nʘnʘjeerāre mairique mena mʘja ca tii nemoriquere, ñucā mecūri mʘja ca tii niirije cāare, acobotirucumi. ¹¹To biri mʘja ca niiro cōrora, to biro mʘja ca tii niirijere to birora mʘja ca tii yapano nʘcācāro jāa boo, mʘja ca yue niirijere mʘja ca cʘo eapere biro ʘirā. ¹²Ca junañe pairā mʘja ca niiro jāa booti. To biro biitirāra, díamacū tʘo nʘcū bʘo, to birora tii nʘnʘjeecōa nii, cūja ca biirije jʘori, ʘmureco Pacu, “Yʘ tiicojorucu,” cū ca ʘiriquere ca tiicojo ecorāre ʘa cōori, cūja ca bii niirore biro pee tii yue niñña.

¹³ʘmureco Pacu Abraham niiquiricare, “O biro mʘre yʘ tiirucu” ʘigʘ, apī cū ametʘenero ca nii majuropeegʘ cū ca maniro macā, cū majuropeera, cū

wāmerena wāmeo tii peori, “Yee méé yʘ ʘi,” ʘiri, ¹⁴o biro cūre ʘiupi: “Bʘaropʘra añuro mʘre yʘ tiirucu. Mʘ pāramerā paʘ cūja ca nii nʘnʘa waaro yʘ tiirucu.”^x

¹⁵To biro cū ca ʘiro jirore, Abraham pea, pato wācāricaro maniro yue niima ʘigʘ, ʘmureco Pacu: “To biro mʘre yʘ tiirucu,” cūre cū ca ʘiriquere ñeeupi.

¹⁶Bojoca pea, “Yee méé jāa ʘi,” cūja ca ʘijata, cūja ametʘenero ca nii majuropeegʘ wāme mena ʘima. Ñucā, “Yee méé jāa ʘi, jāa ca ʘirore birora jāa tiirucu,” cūja ca ʘijata, ape wāme ʘi nemo majiña mani. ¹⁷To biri ʘmureco Pacu, “O biro yʘ tiirucu” cū ca ʘiriquere wajoaricaro maniro, cū ca ʘiricarore birora ca tiipʘ niiri, “O biro yʘ tiirucu” cū ca ʘiriquere ca bʘaparāre cū ca ʘiricarore birora cūjare ʘñorʘgʘ, cū ca tiipere “ ‘Yee méé yʘ ʘi’ ʘirique mena,” ʘi cūucāupi. ¹⁸Ate pʘa wāme ca wajoa majiña manirije, ʘmureco Pacu cū ca ʘi ditotirije ca niirije menara mania, ʘmureco Pacu cū ca ʘa coterijere ca amaricarā, to biri mani ca yue niiro cū ca tiiriquere to birora ca yuecōa niirā, añuro tʘgoeña tutua ʘjea niirā mani ca niiro manire tiimi ʘmureco Pacu. ¹⁹Ate mani ca yue niirijera mani ca catiro jāña niirijere, ʘmureco Pacu cū ca bojoca cūti niiri jawire cūja ca yoo camotarica quejero jiro peere, cūmua pairicare come

^x 6.14 Gn 22.17.

p̄ii^y ca n̄cũ ñee poorore birora, añuro ca t̄goeña bayi tutua niirã mani ca niiro manire ca tiirijere mani c̄uo, ²⁰ Jesucristo manire ñima ñigu, jãa waa j̄ugue biicãri Melquisedec^z c̄ũ ca biiquĩricarore biro pai ca nii majuropeeḡũ c̄ũ ca nii earicarop̄ere.

**Jesús, Melquisedec're
biro pai c̄ũ ca niirije**

7 ¹Melquisedec'a, Salem mac̄ũ wioğũ, ̄M̄m̄reco Pac̄ũ ati ̄m̄m̄reco niipetirop̄ũ Ca Doti Niiḡũ ȳũũ pai niip̄i. Abraham, wiorãre j̄ia bate yapano, c̄ũ ca tua doori tabere Melquisedec pea c̄ũre bocaḡũ waari, "Añuro m̄re to biijato," c̄ũre ñip̄i. ²To biro c̄ũ ca ñi j̄ai boca yapanoro, Abraham pea c̄ũ waparãre j̄iari c̄ũ ca ẽmariquere p̄ũa amo c̄oro ca niirijere j̄icã tabe c̄ũre tiicojopi Melquisedec're. To biri Melquisedec wãmea, o biirije ñir̄ugaro ñi: "Wioğũ añuḡũ ca niire biro ca tii niiḡũ," ñucã Salem mac̄ũ wioğũ c̄ũ ca niirique pea, "Añuro niirique Wioğũ," ñir̄ugaro ñi.^a ³Pac̄ũ mani, paco mani, c̄ũ ñicũ j̄ũm̄na ca nii n̄n̄na dooricarãra c̄uot̄i, biicãmi; ñucã c̄ũ ca bii amepea j̄uoriquere, c̄ũ ca bii yapa c̄uti n̄cãriquere, majiña manicã. To biri ̄M̄m̄reco Pac̄ũ Mac̄ũ to birora pai c̄ũ ca niicõa niire birora biicãmi.

⁴T̄goeñañaquẽ. No c̄oro peti ca nii majuropeeḡũ c̄ũ niiquĩjapari Melquisedec, mani ñicũ Abraham majuropeep̄ũ cãare wiorãre j̄iari c̄ũ ca ẽmariquere p̄ũa amo c̄oro ca niirijere j̄icã tabe c̄ũ ca tiicojo ecojata. ⁵Moisẽs c̄ũ ca doti c̄ũurique pea o biro ñi: "Leví yaa puna macãrã paia wado, bojoca c̄ũja ca c̄uorijere p̄ũa amo c̄oro ca niirijere j̄icã tabe c̄ũjare j̄airucuma, j̄icã majara Abraham pãramerã wado nii pacarã," ñi. ⁶Melquisedec pea Leví yaa puna mac̄ũ mée nii pacaḡũ, Abraham're p̄ũa amo c̄oro ca niirijere j̄icã tabe c̄ũre j̄aiupi, ̄M̄m̄reco Pac̄ũ, "O biro m̄re ȳũ tiirucu" c̄ũ ca ñiricure. To biro tiicãri, "Añuro m̄re to biijato," c̄ũre ñi j̄ai bojaupi Melquisedec, Abraham're. ⁷J̄icũ ̄no peera: "Añuro m̄re to biijato" ca ñiḡũ pea, "Añuro m̄re to biijato," c̄ũ ca ñiḡũ amet̄uenero ca nii majuropeeḡũ niimi, ñiriquere, "To biro mée bii," ñi majitimi. ⁸Ati r̄m̄m̄r̄ire p̄ũa amo c̄oro ca niirijere j̄icã tabe ca j̄ai niirã, bojoca ca bii yaiparã niima. To biro to ca bii pacaro, c̄ũja ca owa tuurique pea Melquisedec peera, m̄ena j̄icũ to birora ca caticõa niiḡure ñiire biro wede. ⁹To biri o biro mani ñi maji: Leví yaa puna macãrã paia, mec̄urire bojocare p̄ũa amo c̄oro ca niirijere j̄icã tabe ca j̄ai niirucurã cãa,

^y 6.19 Ancla. ^z 6.20 Sal 110.4. ^a 7.1-2 Gn 14.17-20.

Melquisedec're Abraham pua amo cõro ca niirijere jĩcã tabe cũ ca tiicojori tabera, cõja cãa Abraham menara Melquisedec're tiicojupa. ¹⁰Melquisedec cõre cũ ca bocagu waari tabere, cũ pãamerã ca niiparã ca bauatirã nii pacarã cõpũre ca niirã niiri to biro tiuupa.

¹¹Israel yaa pooga macãrã, paia levitas jworipũ, doti cõuriquere tiicojo ecoupa. To biri yua, anija paiara, bojocare ca ñañarije manirã cõjare cõja ca tiicãjata, apĩ pai Aarõn're biro ca biigu méere, Melquisedec're biro ca biigu paire booya manibojacupa.

¹²Paia cõja ca wajoarora, doti cõurique cãa wajoacã maji.

¹³Mani Wiogũ yee maquẽre o biro cõja ca ñi owaricũ pea, Israel yaa poogare jĩcũ ñno peera pai nii, cõja ca biitirica puna macũ niuupi. ¹⁴Mani Wiogũ, Judã yaa puna macũ cũ ca niiriquera, mee añuro majirique nii. Moisés pea paia yee maquẽre wedegũ, jĩcãti ñno peera tii puna macãrãre, “To biro biirucuma” ñtiupi. ¹⁵Jĩcũ pai wãmũ Melquisedec're biro cũ ca nii eariyea majiriquera nii, ¹⁶doti cõurique, “Tii puna macãrã paia niirucuma,” ca ñirore biro méé pai ca niiricũ, catirique do biro ca tii yaio majiña manirije ca doti tutua niirore biro pee pai ca niiricũ cũ ca nii eariquere. ¹⁷Ate nii Ñmũreco Pacũ cũ yee maquẽre cũ ca ñirije:^b

“Mũa pai to birora ca niicõa niigũ mũ niirucu, Melquisedec cũ ca biiquĩricarore birora,” ñiupi.

¹⁸O biro biima ñiro, doti cõurique ca nii jworiquea wapa mani eaupa, õo ca biirijeacãra niicã, añuti, biima ñiro. ¹⁹Moisés cũ ca doti cõuriquea jĩcã wãme ñno peera añuro mani ca niiro manire tiiti majuropeecãupa. Mecũra yua, doti cõurique ca niimirica taberena mani cõo, ca nii majuropeerije mani ca yue niirije Ñmũreco Pacũ puto mani ca ea majiro ca tiirijere.

²⁰Atera, “Yee méé yũ ñi,” ñirique mena tiuupi Ñmũreco Pacũ.

²¹Aperã paia pea, “Yee méé yũ ñi,” ñirique mena paia nii eatiupa. Wiogũ Jesucristo peera, “Yee méé yũ ñi,” ñirique niuupa. Ñmũreco Pacũ wederique o biro cõre ñi:

“Ñmũreco Pacũ, ‘O biro yũ tiirucu, yee méé yũ ñi,’ ñiupi. Teere wajoatirucumi.

Mũa pai to birora ca niicõa niigũ mũ nii,” ñi.^c

²²To biro biima ñigũ, Jesús'ra niimi bojoca menare Ñmũreco Pacũ, “To biro yũ tiirucu,” cũ ca ñi jworique ametũenero, cũ ca ñiricarore birora to bijato ñigũ ca nii eagũ.

²³Aperã paia pea paũ niirucuupa, cõja ca bii yairora paia cõja ca niirije ca petiro macã. ²⁴Jesús pea ca bii yaitigũ cũ ca niiro macã, pai cũ ca niirijere apĩ cõre wajoa majitimi.

^b 7.17 Sal 110.4. ^c 7.21 Sal 110.4.

²⁵To biro ca biigu niiri, cū jwori Ƴmureco Pacu yaarā ca nii earāre, to birora cūja ca niicōa niipere biro iigu cūjare ametuenemi. Cūa, Ƴmureco Pacupure cūjare jāi boja niirugū to birora ca caticōa niigu niimi.

²⁶Jesús'ra niimi pai ca nii majuropeegū^d mani ca booricū. Cūa, ca ñañarije manigu, ñañarije ca tiitigu, ñañarije ca tii wapa tuatigu, ñañarije ca tiirāre ami camoticū, Ƴmureco tuti jotoa macā yeparū ca cūu ecoricū, niimi. ²⁷Cūa, aperā paia, Ƴmurecori cōro cūja ca ñañarije wapare Ƴmureco Pacu cū acoboato iirā, cūja majurope cūja ca ñañarije wapare waibucurā jīari joe mēene jwo, jiro ñucā bojoca cūja ca ñañarije wapare joe mēene boja, ca tii niirāre biro méé biimi. Cū majuropeera, jīcāti bii yaigūra to birora ca niicōa niipere bii yai bojacāupi. ²⁸Moisés cū ca doti cūurique pea, bojoca ca tūgoeña tutuatirārena paia wiorā cūja ca niiro tiupa. To biro cūja ca biimijata cāare, Ƴmureco Pacu pea cū wāme majurope mena iiri, doti cūurique jiropū to ca niimijata cāare, cū Macūre Pai cū ca niiro cūre tiupi, to birora ñañarije manigu ca niicōa niipū cū ca tiiricūre.

Wāma wāme ca tiiricū

8 ¹Mani ca ii nūna doojārije ca nii majuropeerijea, mani yūn pai ca nii majuropeegū,

Ƴmureco tutipure Ƴmureco Pacu cū ca duwiri tabe díamacū nūña peere ca duwi earicū, ²pai ca niigu niiri, Ƴmureco Pacu cū ca bojoca cūti niiri jawire bojoca cūja ca quenorica tabe méére, Wiogu majuropeera cū ca quenorica jawipure ca pade niigu cū ca niirije nii.

³Niipetirā paia ca nii nūna waarā cōrora, “ Ƴmureco Pacu yee niirucu,” cūja ca iirijere jee boja, waibucurā jīari joe mēene, ca tii bojaparā niirucuma,” cūja ca iiricarā niima. To biri Jesucristo cāa, Ƴmureco Pacure cū ca tiicojopere jīcā wāme ca tiicojopū niupi. ⁴Jesucristo ati yepara cū ca niicājata, pai niitibojacupi. Mee, ati yeparure niima paia, Moisés cū ca doti cūurique ca iirore biro Ƴmureco Pacupure bojoca cūja ca tiicojorijere ca tiicojo ametuene bojarā. ⁵Ati yepa macārā paia pea Ƴmureco tutipū ca niiri wiire īa cōori cūja ca tiirica wiipure pade niima. Ate jwori, “īa cōori cūja ca tiiriquerū nii,” mani īi maji. Moisés tii wiire cū ca tiirugaro, o biro cūre iipi Ƴmureco Pacu: “Añuro tūoya: Ƴtāgūpū mū ca niiro, mure yū ca iñorica wiire biiri wii tiya,” cūre iipi. ⁶Mani yūn pai ca nii majuropeegū, paia paderique ca nii majuropeerijere ca ñeericū pea, tīgūmūpū Ƴmureco Pacu, “O biro yū tiirucu,” cū ca iirique ametuenero añuri wāme ca tii bojaricū niimi.

^d 7.26 Sumo sacerdote. ^e 8.5 Ex 25.40.

⁷Mee ca nii j̄orica wāmera, añuro mani ca niiro ca tiirije to ca nijata, jiro manire cū ca tii bojapa wāme booya manibojacupa. ⁸ʔm̄ureco Pacu pea, añuro cūja ca tii peoti majitirijere ĩari, o biro ĩupi:

“O biro ĩimi Wiogu:

‘Niirucu, Israel bojoca menare, to biri Judá yaa puna macārā menare wāma wāme cūjare yu ca tii bojapa r̄m̄ri.

⁹Tee pea m̄ja ñicū jāa Egipto yeparu ca niirāre, cūjare yu ca jee wieneri r̄m̄re cūjare yu ca doti cūu j̄orica wāmere biro méé niirucu.

Cūja pea, yu ca doti cūurije ca ĩrore biro cūja ca tii n̄n̄jeetirije j̄ori, cūjare yu waa weocoawu, ĩimi Wiogu.

¹⁰Tii r̄m̄ri jiro, Israel bojoca menare yu ca tii niipe pea, ‘Ate niirucu,’ ĩimi Wiogu.

‘Yu ca dotirijere cūja ca t̄goeñarijeru to ca earo yu tiirucu. Ñucā cūja yerip̄re owa tuuricarore biro cūja ca majiro yu tiirucu.^f

Yu pea, cūja ʔm̄ureco Pacu yu niirucu. Cūja pea yu yaa puna macārā niirucuma.

¹¹To biri j̄icū ũno peera cūja ca niiro cōro cū p̄to macāre, cū mena macāre, yure cūja ca majipere ameri wede majio tiitirucuma,

mee niipetirā, ca nii majuropeera, ca nii coterā, yure cūja ca maji peticārije ca niiro macā.

¹²Ñañarije cūja ca tii bui c̄tiriquere cūjare yu amet̄enerucu.

Puati ñucā teere yu t̄goeña nemotirucu, ĩimi.”^g

¹³Wāma wāme maquēre ʔm̄ureco Pacu cū ca wedejata, ca nii j̄orique peera, “Bucu nii” ĩicāri, to biro ĩimi. To biro cū ca ĩirije niima ĩiro, peeto d̄ja tee ca yairo.

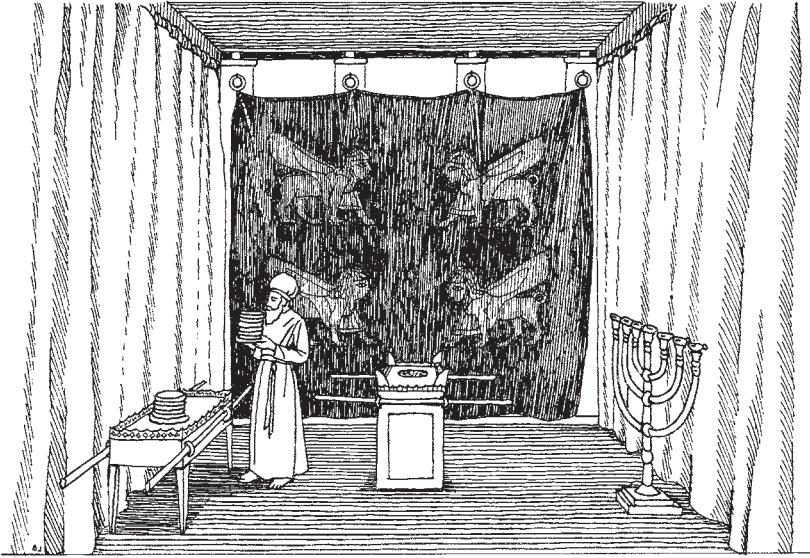
ʔm̄urecopu macā wii, to biri ati yepa macā wii

9 ¹Cū ca doti cūu j̄oriquea, ʔm̄ureco Pacu tii n̄cū buorā, “O biro m̄ja tiirucu,” ĩirique mena niupa, biior̄na ati yepa macā wiire. ²ʔm̄ureco Pacu yaa wii, cūja ca queno j̄orica wii pea, ano cōro ran jawiri cūja ca tiirica wii niupa. Ea j̄orica jawi, Ca Ñañarije Maniri Jawi^h ĩirica jawire, jā boerica tutu, ʔm̄ureco Pacu yee cūja ca jee dica woorique ran ca pejari p̄i, niupa.

³Tii jawire ca yoja camotari quejero jiro macā jawi pea, Ca Ñañarije Mani Majuropeecāri Jawi,ⁱ niupa. ⁴Tii jawip̄re niupa, oro mena cūja ca quenorica tutu,^j yucu d̄i ca j̄ati añurijere joe m̄enerica

^f 8.10 Yu yee dotiriquere cūja ca t̄goeña niirijeru yu cūurucu; cūja yerip̄ yu owa tuurucu. ^g 8.12 Jer 31.31-34. ^h 9.2 Lugar Santo. ⁱ 9.3 Lugar Santísimo.

^j 9.4 Altar de oro.

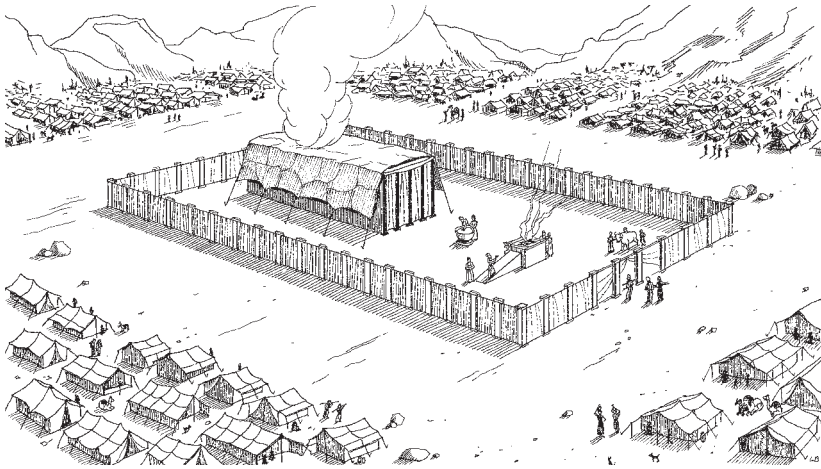

Ca Ñañarije Mani Majuropecāri Jawi. He 9.1-4

tutu. Tii taberena niupā ñucā ʔmureco Pacu, “O biro ya tiirucu,” cū ca iirica cūmua. Tii cūmua niipetiropura oro mena cūja ca wadarica cūmua niupā. Tii cūmua jupearure oro mena cūja ca tiiricaru maná ca jāñariru, Aaron tuericagu ca joori wiiquiricagu, to biri ʔmureco Pacu cū ca dotiriquere cūja ca owa tuurica pīri ũtā pīri, jāñaura. ⁵Tii cūmua jotoare ʔmureco Pacu cū ca bojoca cuti niirijere ca bii cōñarā purā querubines rejaupa. Cūja pea, bojoca cūja ca ñañarijere tii ametuene bojarā waibucurā dīi mena cūja ca wadarucurica pīi, tii cūmuare buatorica pīire cūja quedurūri mena juu camota rejaupa. Viirōna, mecūra tee

maquere ca niitore biro wede nūna waa majiña mani.

⁶O biro cūja ca quenorique ca niirōpūre, ca nii juori jawire to birora jāacōa niima paia, cūja paderique ʔmureco Pacu cūja ca juu bue nūcū buorucurijere tiirā waarucurā. ⁷Tii jawi jiro macā jawipura paia wiogu wado jīcā cūmare jīcātira jāa waami. Tii jawipure jāa waagu cū majurope ñañarije cū ca tiirique wapare, to biri bojoca, “Ñañarijere tiirā jāa tiicu,” iī majiri mée, ñañarije cūja ca tiirijere wapare ʔmureco Pacu cū acobo bojajato iigu, cū ca tiicojope waibucurā dīire jee waacumi. ⁸Atere majima iirā, ca nii juori jawi, juu buerica jawi to ca niimijata cāare, mena tii jawi jiro macā jawi Ca Ñañarije Mani

ʘmureco Pacu yaa wii cūja ca queno juorica wii. He 9

Majuropecāri Jawipura ea waa majiña mani, mani ca ʘi tugoña majiro manire tiimi Añuri Yeri. ⁹Ate niipetirije, mecūrire ca bii cōñarije nii. ТоорѠ, ʘmureco Pacu yee ca niipe cūja ca jee dica wooriquere tiicojo nūcū ʘuo, waibūcūrā jāri ʘmureco Pacūre tiicojo nūcū ʘuo, ca tii niirāre, to biro cūja ca tii nūcū ʘuo niirije añuro cūja ca tugoña wajoaro cūjare tiiti. ¹⁰Tee pea baarique, jinirique, to biri cūja ca ñañarijere coerā cūja ca tiipere, dotirique jotoa maquē wadore ʘmureco Pacu cū ca wajoarora ca bii yapano eape wadore ʘi.

Cristo dʘi

¹¹Mee Cristo pea doo yerijāupi. To biri mecūra cūra niimi pai ca nii majuropeegū, niipetirije añurije manire ca jee dooricū. To biri paire biro cū

ca paderique cūti niiri wii pea, ca añu ametueneri wii peti nii, bojoca cūja ca tiirica wii méé, o biro iijata, ati yepa macā wii méé nii. ¹²Jesucristo pea Ca Ñañarije Mani Majuropecāri Jawipure chivoa dʘire, wecua dʘire, tiicojogu waagu méé, cū dʘi majuropeerena tiicojogu waagu jāa waaupi. Тоорure jicātira jāa waagura, to birora ca niicōa niipere bii yai boja peoticā cojori, to birora caticōa niiriquere mani ca ʘuapere iigu, to biro manire bii bojaupi. ¹³Wecua dʘi, chivoa dʘi, to biri wecuo wimagore joerique nitire jeeri oco mena aberi ñañarije ca tiirāre cūja ca yaye tuurije pea, jotoa maquē petira ca coerije niupa. ¹⁴Tee cāa to biro ca tiirije to ca niijata, Jesucristo dʘi pee doca, waibūcūrā dʘi ametuenero ca nii majuropeerije nii. Añuri Yeri to birora ca niicōa niigu

jʉori, Jesucristo cū majuropeera ʘmureco Pacure añuriye, ca ñañariye manirijere tiicojogure biro biupi. Manire cū ca bii yai bojarique pea, ñañariye ca tʉgoeñarã niiri, ñañaro tiima ïrã ca bii yaiparã mani ca niiro ca tiirijere manire ametuene boja, ʘmureco Pacu to birora ca caticõa niigure mani ca pade nʉnʉjee niipere biro ïiro.

¹⁵To biri Jesucristo pea wãma wãme ca tii bojaricʉ niimi. Doti cūurique ca nii jʉoriquere tii nʉnʉjee peotitima ïrã, ñañaro cūja ca tiirique wapare ametuenerʉgʉ bii yai bojaupi, ʘmureco Pacu cū ca bejericarã, “O biro yʉ tiirucu” cū ca ïirique, to birora ca niicõa niirijere cūja ca cʉo eapere biro ïigʉ.

¹⁶“To biro yʉ tiirucu,” ïirica wãme to ca nijata, “To biro yʉ tiirucu,” cū ca ïirique cū ca ïiricarore birora to bii eajato ïigʉ, to biro ca ïiricʉ cū ca bii yai weoro jirorʉ añu. ¹⁷Ména, “To biro yʉ tiirucu,” ca ïiricʉ cū ca catijata, “To biro yʉ tiirucu” cū ca ïirique wapa mani. Cū ca bii yairo jirorʉ docare wapa cʉti. ¹⁸To birira ʘmureco Pacu, ca nii jʉori wãme cãare, díi baterique mena cūu jʉoupi. ¹⁹Niipetirã bojoca Israel macãrãre, ʘmureco Pacu cūjare cū ca tii doti cūurique niipetirijere cūjare wedeupi Moisés. Cūjare wede yapano, chivoa, wecʉa puna cūja

ca jãricarã díire oco mena ayiari, yucʉgʉ hisopogʉ dʉpʉ mena oveja poa ca jūariye mena jia tuuri, díire joa ami, doti cūurique cūja ca owarica pūurore, to biri bojoca cãare yaye tuu, ²⁰o biro cūjare ïupi: “Ate díi nii, ʘmureco Pacu, ‘To biro yʉ tiirucu,’ cū ca ïiriquere cū ca ïiricarore biro mʉja ca tii nʉnʉjeepere cū ca dotirique,” ïupi.^k ²¹Ñucã tii wiire to biri ʘmureco Pacure tii nʉcʉ buorã cūja ca cʉorucurije niipetirorʉ cãare díi mena yaye tuuupi. ²²Doti cūurique pea niipetirijepʉrena díi mena wado ñañarijere coe dotiupa. To biri díi bate yai waarique to ca manijata, ñañariye tiirique wapare acobo bojarique mani.

Jesucristo mani ca ñañarijere cū ca ametuenerique

²³ʘmureco tutipʉ ca niirijere ïa cõori cūja ca tiirique cãa añuriye ca tuapere biro ïrã, waibʉcãrã jãari joe mʉenerique boorucuupa. To biri emʉarorʉ ca niirije ca nii majuropeerije doca, tee ametuenero añurijere jãari tiicojo nʉcʉ buorique boo. ²⁴Cristoa, bojoca cūja ca tiirica wii, ca nii majuropeeri wiire ïa cõori cūja ca tiirica wii méere jãa waaupi. ʘmureco tutipʉrena jãacoaupi, mecũrire ʘmureco Pacure mani yee maquere cū ca jãi boja niiri tabepʉre. ²⁵Cristo pea, ʘmureco tutipʉre

^k 9.20 Ex 24.8.

jãa waagu, cũ upurirena jĩcãti mée, paia uparã ca nii earã niipetirãpura cãmari ca niiro cõro, aperã díipure Ca Ñañarije Mani Majuropeecãri Jawipure cãja ca jee jãa waarore biro tiitiupi. ²⁶Paia uparã cãja ca jee jãa waarucurique uno cũ ca nijata, Cristo ati umureco ca nii jũori tabe menapura to cãnacã cãmara cũ ca bii yaicõa niipe niibojacupa. Mecũri ca tũjari yũteari peera, Cristo jĩcãtira baua eari, ñañarijere cõaragu, jĩcãtira cũ majuropeera bii yai boja peoticã cojoupi. ²⁷Niipetirãpura jĩcãtira bii yai, jiropara yua añuriye ca tiiricarã añuro tii eco, ñañariye ca tiiricarã ñañaro biirica taberu tiicojo eco, cãja ca biipere birora, ²⁸Cristo cãa jĩcãtira bii yaiupi, paũ bojoca ñañaro cãja ca tiiriquere ametuenegu. Jiro baua ea nemorucumi ñucã; biigurua, bojoca cãja ca ñañarije wapare ametuene bojagu doogu mée yua, cũre ca yue niiricarãre ametuenegu doogu pee doorucumi.

10 ¹Moisés cũ ca doti cũurique pea, bojocare añuriye Umureco Pacu cũ ca tiicojope ca doopere ca nii cõõña jũorije niupa. Cũ ca bojoca cuti nii majuropeerije mée niupa. To biri doti cũuirique pea, to cãnacã cãmara waibucurã díi mena joe jũti añu mũenerique mena Umureco Pacure ca tii

nucũ buo niirãre, jĩcãti uno peera ñañarije manirã cãja ca tuaro cũjare tiiti. ²Doti cũuriquera ñañarije manirã cãja ca tuaro ca tiirije to ca nijata, “Mee ñañarije manirãpũ mani nii yua,” ñi tũgoeñari, waibucurãre Umureco Pacure cãja ca joe jũti añu mũene niurucurijere to cõrora tii yerijãacãbojacupa. ³Biiorua, ate waibucurã jĩari cãja ca joe mũene cojorucuriquea, ñañaro cãja ca tiurucurijere cãmari cõrora tũgoeñari cãja ca tii niirije niupa. ⁴Wecua díi, to biri chivoa díi, ñañarije tiirique wapare coe majiti.

⁵To birira Cristo ati yerapure doogu, o biro iupi Umureco Pacure!^l

“Waibucurã joe mũeneriquere, ñucã ‘Cũ yee niirucu’ iirã cãja ca jee dica woorijere, mũ bootiwũ. To birira bojocu yũre mũ tiiwũ.

⁶Bojoca ñañaro cãja ca tiirijere ñañarije manirã tuarugarã, waibucurã jĩari cãja ca joe mũene cojorucurijere mũ ña biijejati.

⁷To biri o biro yũ iiwũ: Umureco Pacu ‘Anora yũ nii,’ mũ yaa pũuroprure yũ yee maquẽre cãja ca owa cũu jũguericarore birora, mũ ca dotirore biro tiirũgu.”

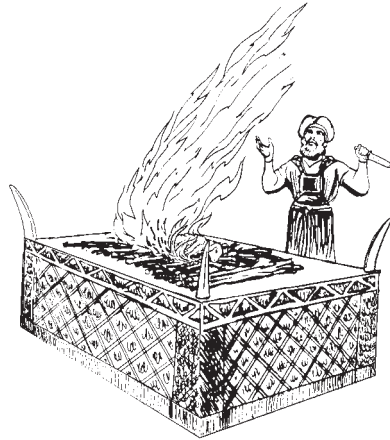
⁸O biro ñi jũupi: Waibucurãre jĩari joe mũeneriquere,

^l 10.5-7 Sal 40.6-8.

waibucurãre cûre cûja ca tiicojo nuscû buorijere booti, ïa nuscû buoti, biimi Ûmureco Pacu, dotirique to biro ca tii dotirije ca nii pacaro. ⁹Jiro ïi nemoupi ñucã: “Anora yu nii, mu ca dotirore biro tiirugu,” ïiupi. O biro ïiri, waibucurãre jïari joe mûene nuscû buo niirucuriquere cõaupi, wãma wãme pee wajoarugu. ¹⁰Ûmureco Pacu cû ca dotirore biro cû ca tiirique jûoriga, ca ñañarije manirã mani ca niiro manire tiupi, cû majuropeera jïcãtira cû ca bii yai boja peoticã cojorique jûori.

¹¹Niipetirã judíos, paia ca nii earã cõrora, tii wãme wadorena to cãnacã rãmura waibucurã jïari joe mûene cojocõa niirucuma, cûja ca ñañarije wapare jïcãti ûno peera ñañarije manirã cûja ca tuaro ca tiitirije to ca niimijata cãare. ¹²Jesucristo pea bojoca ñañaro cûja ca tiirique wapare ametuene bojagu, jïcãtira bii yai boja yapano peoticã cojori, Ûmureco Pacu díamacû ñña pee ea nuu eauri. ¹³Toorû yue niimi, Ûmureco Pacu cû waparãre cûja ca doca cûmuro cû ca tiirorû. ¹⁴Jïcãti bii yaigura, Ûmureco Pacu cû ca jûorãre añurã cûja ca nii ñnña waapere cûjare tii boja peoticã cojouri. ¹⁵Añuri Yeri cãa o biro manire ïi wede majio nemomi:

¹⁶“Tii rãmuri jiro cûja menare ‘O biro yu tiirucu,’ cû ca

Waibucûra jïari joe mûenerica tutu. He 10.11

ïirije pea, ‘Ate niirucu,’ ïimi Wiogu: ‘Yu ca dotirijere cûja yeripû ca niiro yu tiirucu. Ñucã cûja ca tûgoeñarijepû, owa tuuricarore biro cûja ca majiro yu tiirucu.’”^m

¹⁷“Ñañarije cûja ca tii bui cõtirijere, to biri ñañaro cûja ca tii niirijere, pûati teere yu tûgoeña nemotirucu,” ïimi.ⁿ

¹⁸To biri ñañaro mani ca tiirique wapare cû ca acobo bojacãrique ca niiro macã, ñee ûno peere ïirã cõro, ñañarije tii wapa tuarique wapare waibucurã jïari tiicojo ametuene nemo majiña mani yua.

Ñañarije ca tiicõa niirãre wede majiorique

¹⁹Yu jaarã, mecûra uwiricaro maniro, Ca Ñañarije Mani

^m 10.16 Jer 31.33. ⁿ 10.17 Jer 31.34.

Majuropeecãri Jawipure mani jãa waa maji, Jesucristo manire cû ca bii yai bojarique juori, ²⁰Umureco Pacu cû ca bojoca cûti niiri jawipure ea waa majiña maniro ca camota niirica quejerore, Jesucristo cû majuropeera cû ca bii yairije mena cû ca pãa jãa waaricaropure. ²¹Jesús'ra niimi mani yuu pai ca nii majuropeegu, Umureco Pacu yaarã juguerore ca niigu. ²²To biri añuro yeri caticãri, díamacû tuo nucû buorique mena, “To birora mani biirucu,” ïi tugeoña ñee dopocãri, mani yeripure ñañarije tugeoñaricaró maniro mani upure oco añurije mena ñañaro mani ca tiiriquere ca coe ecoricarã niiri, Umureco Pacu pwtore mani waaco. ²³Mani ca yue niirijere, “Yeera mani biicã” ïiricaró maniro, to birora ca tugeoña bayicõa niiparã mani nii. Umureco Pacu pea, “To biro yu tiirucu,” manire cû ca ïiricarore birora manire tiirucumi. ²⁴To biri mani ca niiro cõrora ameri tii nemo, buaro jañuro ameri mai, añurije wadore tii, tii niirica wãme peere mani amaco. ²⁵Jicãrã, Umureco Pacure mani ca ïi nucû buo juu bue niiri taberire ca waatirãre biro ca biitiparã mani nii; biitirãra, mani ca niiro cõro, ameri wede majio tugeoña bayi, ca tii niiparã mani nii, mecû docare Wiogu yaa rmtm ca cõñacã doorijere ca ïa majirã niiri.

²⁶Añurije queti díamacû ca ïirijere majicãri jiropra, tiirugarique mena ñañarijere mani ca tiicã nwnna waajata, to biro mani ca tiirije wapare ca bii yai ametuene bojaru manimi yua. ²⁷Umureco Pacure ca junarãra, ñañaro cûja ca biipe pecameru ñañaro cûja ca hu yaipe wado ðuja. ²⁸Noo ca boogu Moisés cû ca doti cûuriquere ca ametuene nucãgure, praarã, itiarã, cû ca biirijere cûja ca wedejãajata, ïa mairicaró maniro cûre jãa cõacãrucuupa. ²⁹Umureco Pacu Macûre ca junarã, cû ca bii yairiquera ca ñañarije manirã cûja ca niiro ca tiiriquere ca junarã, ñucã Umureco Pacu yuu Añuri Yeri cûjare ca maigure ñañaro ca ïirã doca, ¿ametuenero ñañaro tamuorucuma mûja ïi tugeoñatiti? ³⁰To biri Upu o biro ca ïiricure mani maji: “Yu yee nii ñañaro tii ameriquea, yu, yu ame bojarucu,” ïiupi Upu.^o Ñucã o biro ïiupi: “Wiogu, cû yaa puna macãrãre ïa bejerucumi,” ïiupi.^p ³¹Ñañarije peti niiro bii, Umureco Pacu ca caticõa niigure ñañaro tii ecorique doca! ³²Mûja pea Jesucristo yee quetire mûja ca tuo nwnjeericaró jiro, ñañaro tamuo pacarã mûja ca tugeoña bayiriquere acoboticãña. ³³Jicãrã mûja mena macãrã, niipetirã cûja ca ïa cojoropu, ñañaro cûjare ïi

^o 10.30a Dt 32.35. ^p 10.30b Dt 32.36; Sal 135.14.

tuti eco, ñañaro tii eco, biiupa. Ñucã ape tabera mujare birora ñañaro ca tamuorãre ïarã, mũaja menara ñañaro ca tamuorãre birora mũaja tũgoeña nemoupa. ³⁴Tia cũurica wiipũ ca niirã cãare cũjare mũaja ïa maiupa. Mũaja ca cuorijere cũja ca emajata cãare, ɸjea niirique mena mũaja niicãupa; umũreco tutipũ mũaja ca cuorije ca añu majuropeerije, to birora ca niicõa niirije peere majima ïirã to biro mũaja biiupa.

³⁵To biri Jesucristore mũaja ca tuo nunɸjee niirijere yerijãaticãña. Teera añurijere paio mũaja ca tiicojo ecoro mujare tiirucu. ³⁶Mũaja, Umũreco Pacũ cũ ca boore biro tiurugarã ñañaro tamũo pacarã, to birora ca tũgoeña tutuacãparã mũaja nii, Umũreco Pacũ “To biro yũ tiirucu,” cũ ca ïiriquere mũaja ca tiicojo ecopere biro ïirã. ³⁷Umũreco Pacũ wederique o biro ïi:

“Yoari méera doorucumi ca doopũ. Yoaro bii mani waati majuropecãrucumi.^q

³⁸ ‘Añugũ niimi’ yũ ca ïigũa, díamacũ cũ ca tuo nũcũ buo niirije juorira catirucumi.

Yũ mena ca niimírĩcũ amojode nũcã cũ ca tuacoajata docare, cũ ca biirijere yũ ɸjea niitirucu.”^r

³⁹Mania, ñañaro bii yairica taberũ^s ñañaro bii yaurugarã, añurije quetire ca tuo nunɸjee yerijãarãre biro méé mani bii.

Jesucristore díamacũ ca tuo nũcũ buorã niiri, ca ametuarã pee niirã mani bii.

Umũreco Pacũre díamacũ nũcũ buorique

11 ¹Díamacũ tuo nũcũ buoriquea, “Mani ca yuerijere mani tiicojo eco majuropecãrucu,” ïi tũgoeña bayi, ñucã mani ca ïatirijerena, “To birora biirucu,” ïi yue, biirique nii. ²Mani ñicũ jãa niiquĩricarã díamacũ ca tuo nũcũ buorã niima ïirã, “Añu majuropecãma,” ïi ecoquĩupa Umũreco Pacũre.

³Díamacũ tuo nũcũ buorique juorira mani maji: Umũreco Pacũ ati yepa niipetiro ca niirijepũre cũ wederique menara ca bautirijerena mecũrire mani ca ïarijere cũ ca tii jeeñoriquere.

⁴Díamacũ tuo nũcũ buorique juorira, Abel cãa, cũ ca cuorijere Umũreco Pacũre tiicojogũ, Caĩn cũ ca tiicojorije ametuenero añurije tiicojoupĩ. To biri Umũreco Pacũ, “Añugũ niimi” ïiri, cũ ca tiicojorijere ïa biijejaupĩ. To biri Abel cũ ca bii yairo jiro to ca niimijata cãare, díamacũ cũ ca tuo nũcũ buorique pea mecũripũ cãare manire wede majiocõa nii.

⁵Enoc cãa díamacũ cũ ca tuo nũcũ buorije juorira, cũ bii yaiticãjato ïigũ, ca catigũrena cũre ami waaquĩupĩ. Ati yepare cũre ïa nemotiupa, Umũreco

^q 10.37 Hab 2.3-4. ^r 10.38 Ro 1.17; Gal 3.11. ^s 10.39 Infierno.

Pacɥ cūre cū ca amicoarique ca niiro macã. Ɛmureco Pacɥ yee cūja ca owarique o biro īi: Enoc, Ɛmureco Pacɥ cūre cū ca ami waaparo jɔguero, “Añuro cū ca ĩa biijejarijere tii niipuri,” īi.^t ⁶Díamacū tuo nɥcū bɥorique manigɥra, Ɛmureco Pacɥ cū ca ĩa biijejarijere tii majiña mani. Ɛmureco Pacɥ puto ea waarɔgarã, “Ɛmureco Pacɥ niimi, cūa cūre ca amarãre añurijere ca tiicojogu,” díamacū ca ĩi tuo nɥcū bɥope nii.

⁷Noé cāa díamacū cū ca tuo nɥcū bɥorije jɥorira, ĩati pasagu, Ɛmureco Pacɥ “To biro biirucu,” cū ca ĩirijere tuo nɥnɥjeeri, cūmua pairica quenopiuri, cū yaarã mena ametɥarɥɥ. Nūcã díamacū cū ca tuo nɥcū bɥorije jɥorira, bojoca ati yepa macārã ñañarije ca tii niirãre, “Ñañaro bii yairique biro dooro tii,” ca ĩi majio niiricɥ niima ĩigɥ, díamacū tuo nɥcū bɥorique jɥori añurije bɥarique Ɛmureco Pacɥ cū ca tiicojorijere cɥo eaupi.

⁸Díamacū cū ca tuo nɥcū bɥorije jɥorira, Abraham cāa Ɛmureco Pacɥ cūre cū ca jɥoro, cū ca ĩirijere tuo nɥnɥjee, cūre yɥnri, cū ca tiicojopa yeparɥre waarɥɥ majiti pasagu, cū yaa yepare witi weoupi. ⁹Ɛmureco Pacɥ cūre cū ca ĩirijere díamacū ca tuo nɥcū bɥogɥ niiri, “Mɥre yɥ tiicojorucu,” Ɛmureco

Pacɥ cū ca ĩirica yepa, aperã yaa yeparɥre niirucuupi. Waibɥcūrã quejeri menara wii pīiri quenori, tii yeparɥre yoja amojoderucuupi. Isaac, Jacob jāari, Ɛmureco Pacɥ, “To biro yɥ tiirucu,” cū ca ĩiriquere ca ñeericarã cāa to birora biipua. ¹⁰To biri Abraham pea, Ɛmureco Pacɥ majurope cū ca quenorica macã, ca nii majuropeeri macã ca yai nɥcãtipa macãre yuegɥ biipui.

¹¹Nūcã díamacū tuo nɥcū bɥorique jɥorira, Abraham bɥcɥ peti nii, Sara cāa ca puna manigo cō ca nii pacaro, tutuarique tiicojo ecori, “To biro yɥ tiirucu” ca ĩigɥ, cū ca ĩirore biro ca tiigɥre, “Cū ca ĩiricarore biro tiirucumi,” díamacū ĩi tuo nɥcū bɥori, ca puna cɥtigɥ nii eaupi. ¹²O biro biima ĩigɥ Abraham, puna manigɥra yai nɥcã waagɥ ca biimiricɥ, ñocōa ɥmureco quejerorɥ ca niirã cōro, ñucã dia pairi yaa tɥjarore jita dupari do biro ca tii, cōo peoti majiña manirijere birorɥ pãramerã cɥti eaupi.

¹³Cūja niipetirãpɥra, Ɛmureco Pacɥ, “To biro yɥ tiirucu” cūjare cū ca ĩiriquere bɥa eatirãra, bii yai peticoaura. Biirãpɥra cū ca ĩiriquere díamacū ca tuo nɥcū bɥorã niiri, yoarorɥ ca baurijere ĩa, teere bocaña, ĩa ɥjea nii, biipua. Nūcã, “Ati yepare to birora ca niicōa niiparã méé mani nii, ape yeparɥ ca waa

^t 11.5 Gn 5.24.

nɛnɛna waari maja mani nii” ii, ïa majiupa. ¹⁴To biirije ca ïirã, “Ape yepa, cãja ca niipa yepare amarã tiima mënã,” mani ca ïi majiro tiima. ¹⁵Cãja ca doo weorica yeparɛrena cãja ca tũgoeñacõa nijata, tii yeparɛra tuacoabojacupa ñucã. ¹⁶Cãja pea añuri yepare boorã biupa. O biro ïijata, “Emɛaropɛ macã yepare.” To biri Æmureco Pacɛ, “Yɛ, cãja Æmureco Pacɛ yɛ nii,” ïi bobotimi, mee cãja ca niipa macãre ca queno yuecãricɛ niiri.

¹⁷Ñucã Abraham díamacũ tuo nɛcũ buorique juorira, Æmureco Pacɛ: ¿Díamacũra yɛre tuo nɛnɛjeegɛra cũ tiiti? ïigɛ cũre cũ ca ïi ñaaro, cũ macũ Isaac're ami, waacoaupi, cũre jãari joe mɛene cojorɛɛ. Cũ macũ jĩcũra ca ñigɛ, ¹⁸Æmureco Pacɛ, “O biro yɛ tiirucu” cũ ca ïiricũrena jãari, ca joe mɛenecãpɛra niicãɛ biupi: “Mɛ macũ Isaac juori, mɛ pãramerã cɛtirucu,” cũ ca ïiricũrena.^u ¹⁹Abraham pea, “Ca bii yaicoaricarãpɛrena ca catio majigɛ niimi Æmureco Pacɛ,” ïi majicãupi. To biri o biiro pee ïijata, cũ macũ ca bii yaicoaricɛ ca cati tuagɛre biro ca ñigɛpɛre, cũre tua amiupi ñucã.

²⁰Isaac cãa díamacũ cũ ca tuo nɛcũ buorije juorira, cũ puna, Jacob, Esaú jãarire jiropɛ cãjare ca bii mɛa nɛcãpere, “Añuro

mɛjare to biijato,” cãjare ïi cũquũupi.

²¹Jacob cãa díamacũ cũ ca tuo nɛcũ buorije juorira, bii yaigɛ doogɛpɛra, cũ pãramerã José punare cãja ca niiro cõrorena, “Añuro mɛjare to biijato,” cãjare ïiri, cũ tuericagɛ” mena tua ñee nucũri, Æmureco Pacɛre ïi nɛcũ buoupi.

²²José cãa, díamacũ cũ ca tuo nɛcũ buorije juorira bii yairɛɛɛ juogero, o biro cãjare ïi tãjaquũupi israelitas're: “Jiro jañuro Egipto yepare mɛja witiirucu. Mɛja ca witiiri rɛmɛ ca niiro, yɛ upɛri ca nii dɛjarije cãare mɛja jeecoawa, mɛja ca waari yeparɛ,” cãjare ïiquũupi.”

²³Moisés pacna cãa díamacũ cãja ca tuo nɛcũ buorije juorira, Moisés cũ ca baaɛro jiro, itiarã muipũa peti yaiori cũre cɛoupa, wimagɛ añugɛacã cũ ca niiro macã. To biri Egipto yepa wiogɛ, wimarã mɛnare cũ ca jãa bate dotirijere uwitiupa.

²⁴Ñucã díamacũ cũ ca tuo nɛcũ buorije juorira Moisés, bucna waagɛ, Faraón macõ macũ cũ ca niirijere bootiupi. ²⁵Jĩcã cuu cõro ñañarije cãja ca tiirijere cãja mena tii ɛjea nii niiricaro unora, Æmureco Pacɛ yaa puna israelitas mena pee ñañaro tamɛogɛgaupi. ²⁶“Cristo ñañaro cũ ca tamɛopere biro pee biirique pee nii, Egipto

^u 11.18 Gn 21.12. ^v 11.21 Griego wederique mena Æmureco Pacɛ wederiquere ca owaricarã “tuericagɛ” cãja ca ïirica taberena hebreo wederique mena ca owaricarã pea “cãni pejarica tabe” ïiupa. ^w 11.22 Gn 50.24-25; Ex 13.19.

maquẽ apereye cwo ɸjea nii niirique ametuenero ca nii majuropeerijeja,” ɸi tɸgoeñaupi Moisés, ɸmureco Pacu cẽ ca tiicojope peere ca yuegu niiri. ²⁷Ñucã Moisés díamacũ cẽ ca tuo nucũ buorije juorira, Egipto macũ wiogu cẽ mena cẽ ca ajiarijere uwiricaro maniro, tii yepare witiupi. ɸmureco Pacu ca bautigure ca ñagure birora, to birora tɸgoeña tutuacõa niupi. ²⁸Ñucã díamacũ cẽ ca tuo nucũ buorije juorira, Pascua boje ramu tiigu, ovejare jãari, cẽ díi mena cẽja yaa wiijeri jope pãmarire wada dotiupi, ɸmureco Pacu p̄to macũ jãari majũ, israelitas puna ca nii juorã ɸmure cẽ ca jiatipere biro ñigu.^x

²⁹Israelitas cãa díamacũ cẽja ca tuo nucũ buorije juorira, dia pairi yaa,^y Ca Jũari yaare, ca oco maniri yepare biro tãacoaura. Cẽja jiro egipcios cãa, cẽjare biro biirugama ñirãra, dua yaicoaura.

³⁰Díamacũ cẽja ca tuo nucũ buorije juorira, Jericó macãre cẽja ca wee camota amojoderica tũdiro cãa, jicã amo peti, ape amore p̄aga penituario niiri ramuri israelitas cẽja ca amojodero jiro wati batecã duwi waaupa.

³¹Tii macã macõ Rajab, ɸmure epe wapa taari majo cãa, díamacũ cõ ca tuo nucũ buorije juorira, ɸmureco Pacure ca tuo

nũnũjeetirã mena bii yaitiupo. Cõ pea, Israel yaa pooga macãrã cõ yaa macãp̄ure ca ña dutirã earãre, mairique mena cẽjare boca, cõ yaa wiip̄u cẽjare jee waaupo.

³²¿Ñee pee yu ɸi nemojati? ɸmureco Pacure ca tuo nũnũjeericaã Gedeón, Barac, Sansón, Jefté, David, Samuel, to biri ɸmureco Pacu yee quetire wede jũgeri maja, cẽja ca biiquíriquere yu ca wedejata, yu ɸi peotitibocu. ³³Ñucã díamacũ cẽja ca tuo nucũ buorije juorira, ape yeparire jãa taa ãma, ca niimore biro añuro bojocare juo tii nii, ɸmureco Pacu, “To biro yu tiirucu,” cẽ ca ñiriquere ñee, yaia jũarã bucurã ɸjerorire paa biato, ³⁴pecameri uwioro ca ɸurijere yaa, cẽja waparã niip̄iri mena cẽjare cẽja ca jãa baterugaro duticã, ca tutuatirã ca niimiricarãra ca tutuarã nii ea, ñucã ameri jãarica tabere do biro ca tiya manirã nii, cẽja waparãre jãa ametua nucãcã, biiupa. ³⁵Nomia cãa, cẽja yaarã ca bii yaicoaricarãp̄urena, ca cati tuaricarãp̄ure yaarã cãtiupa. Apeã ñañaro tii yaio ecoupa, “ɸmureco Pacure m̄ja ca tuo nũnũjee yerijãajata, jãa jãaticu,” cẽja ca ñirijere bootiri, “Jiropu mani ca cati tuape doca añurije peti niiro bii,” ñima ñirã. ³⁶Apeã, boborije ɸi bui eco, bape jude eco, come daari menap̄u jia eco,

^x 11.28 Ex 12.21-30. ^y 11.29 Ex 14.21-31 Oco Jũa, hebreos wederique mena peera “Yam Suf”. Waimaja wederique mena peera, “Wãjoriãa”.

tia cūu eco, biiupa. ³⁷Aperã ùtã mena dee jãa eco, aperã cūja upu decomacãrira wide waa eco yai, niipĩiri mena jãa eco yai, biiupa. Ñucã oveja, cabra quejeri menara juti cuticãri, apeye uno cñori mée ñañaro cūja ca tiicãricarã tũgoeñarique pai nucū yujurã, aperopu, aperopu, waa nucū yujurucuupa. ³⁸¡Cūja, ati yepare cūja ca niiro ca booya manirãpu niicãrã biiupa! “Toopu mani waa” ïi majiricarõ maniro, nucū yujuri majara niicã, ca yucu maniri yeparipu, macãncãripu, ùtã totiripu, operipu, nii yujurucuupa.

³⁹Cūja niipetirãpura díamacũ cūja ca tño nucũ bñorije jñori Æmureco Pacu, “Añurã niima” ca ïi ecoricarã nii pacarã, “Yñ tiicojorucu” cũ ca ïiriquere tiicojo ecoticãupa. ⁴⁰Æmureco Pacu pea manipure ïima ïigu, “Ametuenero añurijere yñ tiirucu,” ïiupi, mani mena jicãripu añurã cūja ca nii yapano eapere ïima ïigu.

Æmureco Pacu cũ punare wede majiomi

12 ¹To biri mani cãa, mani wejare to cõro pañ díamacũ cūja ca tño nucũ bñorijere ca ïñoricarã cūja ca nii coterijere ca majirã niiri, añuro mani ca nii majitiro ca bii pato wãcõ niirijere, to biri ñañarije mani ca tiiro ca tii mecñorijere camotaticãri,

tũgoeña tutuarique mena Æmureco Pacu manire cũ ca tii dotiriquere ca tii nñña waaparã mani nii. ²Jesús cũ ca biiricarore biro ca bii nññjeeparã mani nii. Díamacũ mani ca tño nucũ bñorije cũ yeera bii jño, ñucã cñra añurã mani ca nii earo tii, ca tiigu niimi. Jesús, ñañaro tamño ametuari jiro, añuro ñjea niirique cũ ca bñaperure majiri, ñañaro yucu tenipu bii yaigu, ñañagure ca tiirãre biro cñre cūja ca tii yaiorijere bobo tũgoeñatiupi. To biro ca biiricu niiri Æmureco Pacu cũ ca duwiri cñmuro díamacũ nñña peere ea nuu eupi. ³Jesús cũ ca biiriquere tũgoeñaña. Ñañarã cñre ca junarã cūja ca ïi tutirijere ñañaro peti tamñoupi; to biri mñja cãa jñti, jñtiriti biiticãña.

⁴Ména, mñja pea, ñañarijere junama ïirã mñja ca wede majiorije jñori, ñañaro tamño, bii yairiquerpura mñja bii ñaati. ⁵Æmureco Pacu, mñjare, cũ punare biro cũ ca wede majiorijere mee mñja acobocoati? O biro ïi owarique nii:

“Macũ, tño junaticãña, Wiogu cũ ca wede majiorijere.

Tuti jañuri mñre cũ ca wede majiorije cãare tũgoeñarique paiticãña.

⁶Wiogua cũ ca mairãre wede majiomi.

Ñucã cũ punare biro cũ ca ïarãre, ñañaro tiirique mena cñjare wede majiomi.”^z

^z 12.6 Pr 3.11-12.

⁷Ñañaro mɔja ca tamɔrijere to birora nɛcãcãña, Ɛmureco Pacu cɔ punare biro mɔjare tiigu tiimi. ¿Cɔ niiti jicɔ cɔ macɔ cɔ pacu cɔ ca wede majiotigu? To biri Ɛmureco Pacu cãa manire wede majio majimi. ⁸Ɛmureco Pacu mɔjare, mɔja punare mɔja ca wede majiorore biro cɔ ca wede majioticãjata, cɔ puna majurope meé mɔja nii. Cɔja ca puna jãa batericarãre biro pee mɔja nii. ⁹Apeyera, wimarã mani ca niiro, mani pacua ati yepa macãrã manire wede majiorucuwa. To biro cɔja ca iirijere mani tɔo nɛcɔ bɔorucuwa. To biro ca biiricarã niiri, caticõa niiriquere bɔarugarã, mani Pacu, ɛmureco tutipɔ ca niigu, cɔ ca wede majiorije pee docare ametɛenero nɛcɔ bɔorique mena cɔ ca iirijere ca tɔo nɛnɛjeeparã mani nii. ¹⁰Mani pacua ati yepa macãrã, ati yepare yoaro ca cati niitiparã mani ca nii pacaro, “O biro pee yɛ ca wede majioro añu earugami yɛ macɔ,” cɔja ca iirijere cõro manire wede majiorucuwa. Ɛmureco Pacu pea añuro mani ca niipere iima iigu, manire wede majiomi, cɔre birora ca ñañarije manirã mani ca niipere biro iigu. ¹¹Biirorɔa ñañaro tiicãri manire cɔja ca wede majiori nimarore jicã wãme peera mani ca ɔjea niiro

tiiti. Puniro tɔgoñarique niiro bii. To biro manire cɔja ca tiirijere mani ca tɔo majijata, jiorɔra añuro nii, añuro niirique cuti, mani ca bii nɛnɛa waaro ca tiirije niiro bii.

Ɛmureco Pacure ca junarãre wede majiorique

¹²Tee tiirã, mɔja amori ca bogã yai waariquere ca tutuarije ca niiro tii queno, mɔja ajuro jupeari ca tutuati yai waarijere tutuarique jãa, tiya. ¹³Mɔja yaa maarire díamacɔ maari quenoña,^a dɔpo upa yuria ca niiri dɔpo ca maa maniro peera ɔta ama woa waatirora to ca yɔjɔcoapere biro iirã.^b

¹⁴Niipetirã mena jicãri cõro añuro niirique, ca ñañarije manirã niiriquere, amaña. Teere ca tiitirã, jicɔ ɔno peera Ɛmureco Pacure iatirucuma. ¹⁵Jicɔ ɔno peerena Ɛmureco Pacu cɔ ca tii nemorije ca dɔjatipere biro iirã, bojoca catiri niiña, jicɔ ɔno peera, yucɔgɔ ca nɛcõri jũguericɔ ca biimore biro, paɔpɔre añuro nii majiña maniro cɔjare tii camota nii, ñañarije cɔja ca tiiro tii, cɔ ca tiitipere biro iirã. ¹⁶Jicɔ ɔno peera mɔja mena macãrã, nɛmo mani, manɛ mani, bii pacarã tii epericarã cuti, tii nɛcɔ bɔorique ca niirije ca tiya manirjera tii epe, tiieto. O biiri

^a 12.13 Pr 4.26. ^b 12.13 To biri, mɔja amori ca juti yai waariquere, mɔja ñicã sɔrɔari ca tutuati waariquere, tutuarique jãa, tiicãri, díamacɔ maa ca nii waari maa peere amaña, ñicã upa yuria ca niiri ñicã wetitirora ca yɔjɔcoapere biro iirã.

wāmera tiiquĩupi Esaú. “Watoa maquẽ nii” ca ñĩgure biro, jĩcã bapa baarica bapa jũorira, ca jũwũ cũ ca niimiriquere cũ bai peere nonicãquĩupi.^c ¹⁷Mee mũja maji, tee jiro cũ ca biiriquere. Añurije maquẽre cũ pacure cũ ca jãimijata cãare, tiicojo ecotiupi. Bũaro otirique mena cũ ca ñimijata cãare, do biro tii wajoa majiña maniupa to biro cũ ca tiiriquere.

¹⁸Israelitas cũja ca biiricarore biro, ãtãgũ ca ñũ nucũricure, bũaro ca naitĩarijere, bũaro wino waa, bũpo paa, ca bii amojodericũ pũtore mũja waatiupa. ¹⁹Ñucã putirica wũũ ca bũjuriere, Æmũreco Pacũ cũ ca wederije cãare mũja tũotiupa. Cũ ca wederijere ca tũoricarã pea, to cõrora cũjare cũ wede yerijãajato ñĩrã, “To cõrora wedeya,” bũaro cũre ñi jãiupa. ²⁰Waibũcũpũ cãa ãtãgũre cũ ca ãtajata, ãtã mena dee jãa, ñucã jadericarõ mena jade jãa, cũ tii ecojato, cũ ca ñirijere, “Mani nũcãricarõ mani,” ñima ñĩrã, to biro ñiupa.^d ²¹Æcũenerije peti niĩupa, cũja ca ñarije pea. To biri Moisés majuropecã: “Bũaro uwirique mena yũ nanagaja,” ñiupi.^e

²²Mũja pea Sión ca wãme cõtiri buuropũre, Æmũreco Pacũ ca caticõa niĩgũ yaa macã, Jerusalén ãmũreco tutipũ ca niiri

macã, Æmũreco Pacũre queti wede bojari maja paũ millares peti ca niirã Æmũreco Pacũre ñi nũcũ bũorũgarã ca nea pooricarã pũto pee, ²³to biri Æmũreco Pacũ puna ca nii jũoricarã ãmũreco tutipũ cũja wãmere ca owa tuu ecoricarã pũto pee, mũja nea poo nũnũa waa. Æmũreco Pacũ, niipetirãpũre ca Jãiña Bejegũ pũto pee, bojoca añurã ca niiquĩricarã yerire añurã peti Æmũreco Paacũ cũ ca tiiricarã pũto pee, ²⁴Jesús, wãma wãme ca tiiricũ pũto pee, to biri cũ dñi, mani ca ñañarijere manire ca coerique Abel niiquĩricũ dñi ametũenerõ añurije ca wederije pũto pee, mũja nea poo nũnũa waa.^f

²⁵To biri manire ca wedegũre jãa tũo junare ñĩrã tũo majiña. Æmũreco Pacũ ati yepara niiri bau niiro, “Teere tiiticãña,” cũjare cũ ca ñirijere ca junaricarã cãa, do biro pee bii dutitiupa. Mani pee doca ãmũreco tutipũ menara manire ca wede majio niĩgũre mani ca junajata, do biro pee bii, ca dutiparã mée mani nii. ²⁶Tii cuupũre Æmũreco Pacũ cũ ca wederõra ati yepa nanacoaura. Mecũ peera o biro ñimi: “Ñucã jita to ca nanaro yũ tii nemorucu. Ati yepa wado mée, ãmũreco tuti menapũra to ca nanacoaro yũ tiirucu,” ñimi.^g ²⁷“Ñucã jĩcãti yũ tii

^c 12.16 Gn 25.29-34; 27.1-46. ^d 12.20 Ex 19.12-13. ^e 12.21 Dt 9.19.

^f 12.24 Jesucristo cũ ca bii yairiquera mani ca ñañarije wapare ametũeneupa. Abel cũ ca bii yairique pea jãa amerique niupa. ^g 12.26 Hag 2.6.

nemorucu” ñigua, cū ca tiirique to birora ca niicōa niitipe pea yai peticoarucu, to birora ca niicōa niipe pee wado ca dūja eapere biro ñiro, ñimi ʘmureco Pacu, mani ñi maji.

²⁸ʘmureco Pacu cū ca doti niiri tabe, mani ca niipa tabe pea yaitirucu. Ate j̄ori, ʘmureco Pacure, “Jāa mena m̄ añu majuropeecā” ñi, ñucā n̄cū b̄orique mena, cū ca ña biijejarije mena, cūre mani tii n̄cū b̄oco. ²⁹Mani ʘmureco Pacua, pecame ca joe yaiori pecamere biro niimi.^h

**Jesucristore ca t̄uo n̄n̄jeerā
cūja ca tii niipe**

13 ¹J̄icū punare biro m̄ja ca ameri mai niirijere to birora tiicōa niña. ²M̄ja yaa wiire ca earāre cānirica tabe tiicojorique maquēre acoboticāña. To biro tiima ñirā, “Cūja niicuma” ñi majiri méé, ʘmureco Pacu p̄to macārarena cūja yaa wiijerira cūjare cāni dotirucuñupa.ⁱ ³M̄ja cāa, tia cūurica wiip̄ ca niirāre, m̄ja menara tii wiip̄ niirāre birora cūjare t̄goeñaña. Ñañaro ca tii ecoricarā cāare cūjare t̄goeñaña. Ape r̄m̄ ca niiro m̄ja cāa, cūjare birora m̄ja tam̄obocu.

⁴Niipetirāp̄ra n̄mo c̄tiriquere cūja ña n̄cū b̄ojato. M̄ja ca n̄moa c̄ti niirijere, ñañarije tiicōa juaricaro maniro

añuri wāme wadore tii niña. Ca n̄mo c̄tirā nii pacarā aperā menap̄ ñee epe, ñucā niipetirije tiirica wāme cōro méép̄ ñee epericarā c̄ti yai waa, ca tiirāra, ñañaro cūjare tiirucumi ʘmureco Pacu. ⁵Wapa tiirica tiirire c̄ocā pacarā paio jañuro boo jāa waaticāña. M̄ja ca c̄orije menara m̄jea niicāña. O biro ñiupi ʘmureco Pacu:

“Di r̄m̄ ño peera m̄jare cūcā, m̄jare waa weocoa, ȳ biitirucu,” ñiupi.^j

⁶To biri, “To birora tiirucumi” cūre ca ñirā niiri, o biro mani ñi maji:

“Wioḡ niimi ȳre ca tii nemoḡ.

To biri ȳ uwitirucu, ¿bojosna ñee ño pee ȳre cū tiibogajati?”^k

⁷M̄jare ca j̄o niirā ʘmureco Pacu yeere m̄jare ca wederucuricarā cūja ca biiriquere t̄goeñaña. Cūja ca cati niiri r̄m̄ire añuro cūja ca niirije c̄tirije mena, añuro m̄ja ca nii n̄n̄a waaro ca tiiriquere ña cōña, to birora díamacū cūja ca t̄o n̄cū b̄o tutuacōa niiriquere, cūja ca biiricarore biro bii n̄n̄jeeya. ⁸Jesucristoa, ñamica cāare cūra niicōa nii, mecū cāare cūra niicōa nii, to birora cūra niicā n̄n̄a waa, ca biiḡ niicāḡ biimi.

⁹To biri m̄ja, bojorique, ca t̄o ñaña manirije bue majoriquerena t̄o

^h 12.29 Dt 4.24. ⁱ 13.2 Gn 18.1-8; 19.1-3. ^j 13.5 Dt 31.6. ^k 13.6 Sal 118.6-7.

nɯɯjeeticãña. Baariquere, “Atere baaya; atera baaticãña,” ĩriquerena tii nɯɯjeerica tabe ɯnora, ʁmɯreco Pacɯ manire cũ ca mairije peere tɯgoeña tutua nɯɯa waarique pee añu. Tea, teere ca tii nɯɯjeerica cãare, ĩcã wãme ɯno peera cũja ca tɯgoeña tutuaro tiitiupa. ¹⁰Mania, bojorica wãme waibɯcɯ joe mɯene cojorique ɯnore mani cɯo, tĩrɯmɯrɯ macã jawi, ʁmɯreco Pacɯ cũ ca bojoca cɯti niiri jawire ca pade niirã, paia cũja ca baatirije ɯnore.

¹¹Paia wiogɯ pea, Ca Ñañarije Mani Majuropeecãri Jawipɯ waibɯcɯrã dĩire ʁmɯreco Pacɯrɯre tiicojogɯ waagɯ jee jãa waarucuupi, bojoca cũja ca ñañarije wapare cũ acoboato ĩgɯ. Waibɯcɯrã díi peera macã tɯjaropɯ joerucuupa. ¹²To biri wãmera Jesucristo cãa, macã tɯjaropɯ ñañaro tamɯo bii yaiupi, bojoca ñañarije cũja ca tii bui cɯtirique wapare cõa boja, ñañarije manirã cũja ca niiro tiirɯgɯ. ¹³To biri mani cãa, Jesucristo mena macã tɯjaropɯ witi waari, cũ ca biiricarore birora, ñañaro cũja ca ĩriijere, ñañaro tamɯo pacarã mani tɯgoeña bayicõa niijaco. ¹⁴Mania, ati yerapɯre ĩcã macã to birora ca niicõa niipa macãre

mani cɯoti. To biri jiro ca niipa macã, to birora ca niicõa niipa macãre ama nɯɯa waarã mani tii.

¹⁵To biri Jesucristo jɯori, to cãnacã rɯmɯra ʁmɯreco Pacɯre ca baja peocõa niiparã mani nii. Tee mani ca baja peorijera, waibɯcɯrã ĩjari joe mɯenerãre biro mani ca tiirije nii. ĩTo biri mani ɯjero mena cũre mani ĩi baja peoco! ¹⁶Añuri wãme bojoca mena mɯja ca tii niirijere, ñucã mɯja ca cɯorije mena aperãre mɯja ca tii nemorijere, acoboticãña. Tee nii waibɯcɯrã ĩjari joe mɯene cojorãre biro mɯja ca tii niirije ʁmɯreco Pacɯ cũ ca ĩa biijejarije.

¹⁷Mɯjare ca jɯo niirãre, cũja ca ĩirore biro añuro yɯɯ nɯɯjeeya. Cũja, mɯja ca cati niirije peere mai jãama ĩirã, ʁmɯreco Pacɯrɯre cũja ca tiiriquere ca wedeparã niiri, yerijãari méé mɯjare wede majio niima. Añuro cũjare yɯɯ nɯɯjeeya, cũja ca tii niipe ca niirijere, wede pairicaró maniro ɯjea niirique mena cũja ca tii niipere biro ĩirã, to biro mɯja ca tiitijata mɯja peera añuro mɯja ca niiro tiitirucu.

¹⁸To biri apeyera ñucã, ʁmɯreco Pacɯre jãare jãi bojaya. Mee jãa ca tɯgoeñarijerɯ, “Añuro mani nii,”

¹ 13.13 Jesucristore ca tɯo nɯɯjeerã atere ca buerãre, tĩrɯmɯrɯ cũja ca tii nɯcũ buo jɯo dooiriquere tii nɯɯjeerique maquẽre to cõrora tii yerijãaña, Jesucristo cãare ñañaro cũre tii, boborije cũre tii epe, cũja ca tiiricarore biro mɯja ca tamɯore ca niicã pacaro, ĩi wede majio. He 11.26.

jãa ïi tũgoeña, niipetirijepũrena añuro ca tiirũgarã niiri. ¹⁹Añuro petira yoari mée jañurora Æmũreco Pacũ, mũja pũtopũ mũjare yũ ca ïagũ waaro, cũ ca tiipere yũre mũja ca jãi bojaro yũ boo.

“Añuro to biijato” ïi, añu doti yapanorique

²⁰Æmũreco Pacũ añuro niiriquere ca tiicojogu, ovejas're añuro ca ïa nũnũjeegu do biro ca tiya manigu, mani Wiogu Jesucristore ca bii yaicoaricũpũrena cũ ca cati tuaro tiipũ, cũ ca díi bate yairije mena “To biro yũ tiirucu” cũ ca ïiriquere, cũ ca ïiricarore biro ca nii earo ca tiiricũre. ²¹Cũ ca boorore biro mũja ca tiipere biro ïigu, niipetirije añurijere tii niirique maquẽre, mũjare cũ bue majiojato. Ñucã Jesucristo jũori, mani menapũ cũ ca ïa biijerijere cũ tijato Æmũreco

Пасу. Аñуро сũре ïi нũсũ бũо бажа пеорике то петитицãжато. То biro то биijато.

²²Yũ yaarã ate queti petoacã mũja ca tũgoeña bayipe mũjare yũ ca wede majio owa cojorijere añuro tũgoeñarique mena tũoya.

²³To biri apeyera, atere mũja ca majiro yũ boo: Mani yee wedegu, Timoteo cãa mee tia cũurica wiipũ ca niiricũ witijapi. To biri ano yũ pũto yoari mée cũ ca eajata, mũjare yũ ca ïagũ waari rũmũ ca niiro сũре yũ ami waarucu.

²⁴Niipetirã mũjare ca jũo niirãre, Jesucristore ca tũo nũnũjeerã niipetirãre, añu dotiya. Ati yepa Italia macãrã cãa bũaro mũjare añu doti cojoma.

²⁵Mũja niipetirãre cũ yee añurije maquẽre cũ tiicojojato Æmũreco Pacũ.

To biro то biijato.